

**Høringsnotat om endringer i naturgassforskriften
(tredje energimarkedspakke)**

Innhold

1	Innledning.....	3
2	Bakgrunn for forslaget.....	4
3	Endringer i naturgassforskriften (gjennomføring av tredje gassmarkedsdirektiv).....	6
4	Gjennomføring av gasstransmisjonsforordningen.....	15
5	Økonomiske og administrative konsekvenser	17
6	Merknader til bestemmelsene.....	18
	Forslag: Forskrift om endringer i forskrift til lov om felles regler for det indre marked for naturgass (naturgassforskriften)	26

1 Innledning

Olje- og energidepartementet foreslår i dette høringsnotatet endringer i forskrift 14. november 2003 nr. 1342 til lov om felles regler for det indre marked for naturgass (naturgassforskriften). Formålet er gjennomføring av nye EØS-rettslige krav til reguleringen av det innenlandske markedet for naturgass som følge av EUs tredje energimarkedspakke.

EUs tredje energimarkedspakke fra 2009 inneholder fem rettsakter, herunder europaparlaments- og rådsdirektiv (EF) 2009/73/EF om felles regler for det indre marked for naturgass (gassmarkedsdirektivet) og europaparlaments- og rådsforordning nr. 714/2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass (gasstransmisjonsforordningen). Energimarkedspakken trådte i kraft i EU i 2011. EØS-komiteén fattet beslutning om innlemmelse av den tredje energimarkedspakken i EØS-avtalen 5. mai 2017. Stortinget vedtok 22. mars 2018 samtykke til beslutningen, jf. Prop. 4 S (2017-2018).

Om lag 95 prosent av norske naturgassressurser går til eksport. For det norske oppstrøms gassrørledningsnettet slik som rørledningene til kontinentet og Storbritannia, gjør tredje energimarkedspakke ingen endringer i bestemmelsene om tilgang til oppstrømssystemet og tvisteløsning. Disse kravene er gjennomført i petroleumsloven i tråd med andre energimarkedspakke. Det er to gassrørnettverk i Rogaland for innenlandsk (nedstrøms) distribusjon av naturgass, som vil bli berørt av den tredje energimarkedspakken. I tråd med EØS-komiteens beslutning 5. mai 2017 vil flere av bestemmelsene i tredje gassmarkedsdirektiv måtte gjennomføres i Norge sammenholdt med andre gassmarkedsdirektiv. I tillegg må gasstransmisjonsforordningen gjennomføres internrettslig i Norge.

Stortinget har vedtatt endringer i naturgassloven til gjennomføring av gassmarkedsdirektivet våren 2018, jf. Innst. 176 L (2017-2018) og Prop. 6 L (2017-2018). Etter naturgassloven § 4 og energiloven § 2-3 skal departementet utpeke en uavhengig reguleringsmyndighet og klagenemd. Regulatorfunksjonen samles i en egen enhet innenfor Norges- vassdrags og energidirektorat (NVE), kalt Reguleringsmyndigheten for energi (RME). En ny klagenemd, kalt Energiklagenemnda, skal behandle klager over RMEs enkeltvedtak.

Departementet har i eget høringsnotat foreslått en forskrift om nettregulering og energimarkedet, samt endringer i flere av forskriftene til energiloven for å gjennomføre kravene til uavhengig reguleringsmyndighet på kraftmarkedsområdet. Departementet har i eget høringsnotat foreslått en ny forskrift om opprettelse av en energiklagenemd, med et sekretariat i Bergen som saksforberedende organ, som skal behandle enkeltvedtak fattet av RME. Det vises til høringsnotater av 20.09.2018. Det er behov for å supplere forslagene med tilsvarende regler for det innenlandske naturgassmarkedet.

Naturgassloven § 6 fastsetter at adgang til systemet for naturgass skal gis på objektive og ikke-diskriminerende vilkår som skal godkjennes av reguleringsmyndigheten, før de trer i kraft, og etter at departementet har forskriftsfestet plikt for systemoperatører til å søke slik godkjenning. De nærmere reglene er forutsatt gitt i naturgassforskriften. Hovedelementene i den nye reguleringen som foreslås inntatt i naturgassforskriften, er bestemmelser om adgang og tilknytning til systemer for gass i et nytt kapittel 5, regler om balansering, avregning og kapasitetsallokering i et nytt kapittel 6, samt regler om tariffer i et nytt kapittel 7 i forskriften.

Departementet har lagt vekt på at reguleringen så langt som mulig tilpasses det begrensede innenlandske markedet for naturgass i Norge. Departementet foreslår på denne bakgrunn at reguleringsmyndigheten i enkeltvedtak skal godkjenne vilkår som systemoperatøren foreslår om vilkår for tredjepartsadgang, balansering og tariffer. Utformingen av vilkår for tredjepartsadgang forutsetter inngående kjennskap til infrastrukturen det skal gis adgang til. Reguleringsmyndigheten skal kontrollere at de foreslåtte vilkårene oppfyller kravene i naturgassforskriften.

Departementet foreslår at gasstransmisjonsforordningen gjennomføres i norsk rett sammen med to kommisjonsbeslutninger om endring i vedlegg til forordningen. På tilsvarende måte som i elektrisitetssektoren foreslås forordningene gjennomført med de tilpasninger som følger av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 ved henvisning fra en bestemmelse i forskriften (inkorporasjon).

2 Bakgrunn for forslaget

2.1 Gjeldende rett

Det norske markedet for innenlandsk omsetning av naturgass (også kalt markedet "nedstrøms") har hatt status som et marked under oppbygging etter andre gassmarkedsdirektiv (direktiv 2003/55/EF). Det innebar unntak fra sentrale deler av direktivet, bl.a. kravet til tredjepartsadgang til infrastruktur og den første gasstransmisjonsforordningen. Reguleringen i naturgassloven og naturgassforskriften har til nå hatt et begrenset omfang. Norges status som marked under oppbygging utløp 10. april 2014.

Naturgassloven er en rammelov med hjemler til å gi utfyllende bestemmelser i forskrift. Våren 2018 vedtok Stortinget endringer i naturgassloven for å gjennomføre det tredje gassmarkedsdirektivet, jf. Prop. 6 L (2017-2018) og Innst. 176 L (2017-2018). Departementet foreslår endringer i naturgassforskriften for å innføre de reguleringene som det norske nedstrømsmarkedet for gass tidligere har hatt fritak for. Det er også nødvendig å gjennomføre den tredje gasstransmisjonsforordningen.

Gjeldende naturgassforskrift § 1-2 bokstav f inneholder en definisjon av distribusjonssystemoperatør som i praksis omfatter den som eier og drifter systemet for distribusjon av naturgass. Definisjonen er utformet i tråd med direktivet. Etter de nye reglene i naturgassloven skal departementet utpeke systemoperatører ved enkeltvedtak.

Naturgassforskriften inneholder ulike plikter for systemoperatøren, regler om forbrukerbeskyttelse og om konsesjonsplikt. Det er kun store innenlandske anlegg som skal levere naturgass til en annen region, som er konsesjonspliktige i dag. Dette foreslås ikke endret. Distribusjonsnett for naturgass og andre mindre anlegg krever ikke konsesjon etter naturgassforskriften.

NVE er i dag delegert all myndighet som tilligger departementet etter naturgassforskriften. Etter naturgassloven § 4 og energiloven § 2-3 skal departementet utpeke en uavhengig reguleringsmyndighet og klagenemd. Regulatorfunksjonen samles i en egen enhet innenfor NVE, kalt Reguleringsmyndigheten for energi (RME). En ny klagenemd, kalt Energiklagenemnda, skal behandle klager over RMEs vedtak.

2.2 Om det tredje gassmarkedsdirektivet

Det tredje gassmarkedsdirektivet ble vedtatt i EU i 2009, og gjelder for transmisjon, distribusjon, forsyning og lagring av naturgass. Med unntak av én bestemmelse som gjelder tilgang til oppstrøms rørledningsnett og tvisteløsning i den forbindelse, inneholder direktivet kun bestemmelser for nedstrøms gassvirksomhet.

I det tredje gassmarkedsdirektivet er det strengere krav til organisering av eier- og operatørskap for transmisjon av naturgass, og en mer utførlig regulering av kravene til nasjonal reguleringsmyndighet og dens uavhengighet. Det ble også stilt strengere krav til forbrukervern i vedlegget til direktivet.

I likhet med andre gassmarkedsdirektiv (europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/55/EF) har tredje gassmarkedsdirektiv bestemmelser om tredjepartsadgang til infrastruktur knyttet til transport og lagring

av naturgass. Den nasjonale reguleringsmyndigheten skal fastsette eller godkjenne vilkår eller metoder for tariffutforming og vilkår for balansering av rørnettet.

Formålet med direktivet er å sikre valgmuligheter for kunder, og tilrettelegge for økt handel over landegrensene slik at man vil oppnå effektivitetsgevinster, konkurransedyktige priser og høyere kvalitet på tjenestene kundene får. Dette skal også bidra til å øke forsyningssikkerheten i Europa.

For en generell omtale av innholdet i tredje energimarkedspakke og vedtaket i EØS-komiteen vises det til Prop. 4 S (2017-2018). Der er det også redegjort for EØS-tilpasninger til rettsaktene på elektrisitets- og naturgassområdet.

2.3 Distribusjon av naturgass i Norge

I Norge vil bestemmelsene i tredje gassmarkedsdirektiv i praksis kun gjelde distribusjonsnett for gass, siden det i dag ikke eksisterer transmisjonsnett, LNG-anlegg eller lageranlegg i direktivets forstand. På bakgrunn av direktivets formål, formål og innhold, anser ikke departementet den norske småskala LNG-distribusjonen som omfattet av direktivet.¹

Det er to områder med distribusjonsnett for gass som vil omfattes av naturgassloven og forskriften. Det ene ligger i området Jæren og Ryfylke (Lyse Neo AS) og det andre på Haugalandet (Gasnor AS). Begge er knyttet til Kårstø, som er en av fem ilandføringsterminaler for gass i Norge. I EØS-komiteens beslutning om å innlemme tredje energimarkedspakke i EØS-avtalen er det gjort tilpasninger for gassdistribusjonsnettet i Jæren og Ryfylke. Dette medfører at området Jæren og Ryfylke fortsatt har et tidsbestemt unntak fra vesentlige deler av reguleringen, bl.a. reglene om tredjepartsadgang. Dette unntaket er tatt inn i forslag til nytt kapittel 5 i naturgassforskriften og omtales i kapittel 3.4.2.

2.3.1 Nærmere om distribusjonsnettet på Haugalandet

Distribusjonsnettet på Haugalandet ble bygget i 1994 for å levere gass til Hydro Aluminiums fabrikker på Karmøy, og eies av Gasnor AS. Nettet er 120 km langt og årlig distribueres det ca. 330 GWh gass til rundt 190 næringskunder og 800 husholdningskunder gjennom nettet. Næringskundene står for 98 % av uttaket av gass.

Gasnor AS tar ut gassen fra ilandføringssentralen på Kårstø. Omtrent halvparten av uttaket brukes til LNG-produksjon, mens den andre halvparten føres ut på distribusjonsnettet. Gasnor AS eier selv produksjonsanlegget for LNG. Det oppstår biprodukter (restgass) fra LNG-produksjonen som mates inn på rørnettet, og selges til kundene. LNG-produksjonen er relativt stabil gjennom året, og restgassen fra LNG-produksjonen utgjør i gjennomsnitt ca. 15 % av den samlede gassen som mates inn på distribusjonsnettet.

2.3.2 Nærmere om distribusjonsnettet i Jæren og Ryfylke

Distribusjonsnettet i området Jæren og Ryfylke ble bygget i 2004 og eies av Lyse Neo AS. Nettet er 620 km langt og årlig distribuerer det om lag 550 GWh naturgass og biogass til i overkant av 1500 kunder gjennom nettet, hvorav i underkant av 500 er næringskunder. Næringskundene står for ca. 87 prosent av gassuttaket.

¹ Jf. Prop. 6 L (2017-2018) om endringer i naturgassloven punkt 4.1.

Lyse Neo AS får naturgass fra Kårstø gjennom et høytrykksrør til Risavika. En LNG-produksjonsfabrikk, eid av Skangass AS, er tilknyttet distribusjonsnettet, og restgass fra denne virksomheten står for omkring 30 % av total omsatt gassmengde i distribusjonsnettet. Det leveres også inn biogass til rørsystemet.

2.3.3 Særpreget ved norsk gassdistribusjon

Gassmarkedsdirektivet er utformet for et marked som på flere måter skiller seg fra det norske. I flere europeiske land har gass en sentral plass som energibærer for både industri og til bygninger. Det er flere kunder og større forbruk enn det man ser i Norge, og det er bygd ut omfattende infrastruktur for overføring av gass. I alle disse landene er kundene derfor avhengig av en stabil og sikker gassforsyning.

Selv om Norge er en stor gassprodusent, er innenlands forbruk av gass svært begrenset. Elektrisitet er den dominerende energibæreren. Gass har dermed ikke den samme betydning for forsyningssikkerhet for energi i Norge som i flere andre land i Europa. For enkeltkunder vil likevel en stabil forsyning av gass være svært viktig.

Distribusjonsnettene til Gasnor AS og Lyse Neo AS er direkte tilknyttet oppstrømsnettet. Det finnes ikke transmisjonsnett for naturgass i Norge, og de delene av direktivet som omhandler transmisjonsnett og operatører av transmisjonsnett er derfor ikke relevante. Distribusjonsnettoperatører må selv utføre flere oppgaver, som for eksempel balansering, kapasitetsallokering og avregning, som ellers ville blitt utført av transmisjonsnettoperatører.

Begge de norske distribusjonsnettene forsynes fra Kårstø. Sammenlignet med andre europeiske røرنett, med flere innmatingspunkter, vil de to norske distributørene kunne ha større utfordringer med forsyningssikkerhet i perioder hvor deler av oppstrømsnettet er stengt for vedlikehold.

De norske distribusjonsnettene skiller seg også fra øvrig europeisk gassdistribusjon ved at de er integrert med LNG-produksjon. Ved LNG-produksjon oppstår det et restprodukt (boil-off gass) ved rensing og nedkjøling av naturgass. Denne restgassen kan håndteres på ulike måter. På Snurrevarden (Gasnor AS) og i Risavika (Lyse Neo AS) oppjusteres imidlertid restgassen til riktig brennverdi, for så å mates inn på det tilknyttede gassnettet. Restgassen er uregulerbar, og den må mates inn på nettet når den produseres.

3 Endringer i naturgassforskriften (gjennomføring av tredje gassmarkedsdirektiv)

3.1 Innledning

Infrastruktur for distribusjon av gass karakteriseres som et naturlig monopol. Monopolstillingen gir eieren av infrastrukturen et konkurransefortrinn. Eieren av infrastrukturen vil da kunne sette høyere priser enn i et marked med konkurranse mellom flere markedsaktører, og gjøre det vanskelig for potensielle konkurrenter å delta i markedet.

I Norge reguleres flere naturlige monopoler, bl.a. strømmettet, jernbanenettet og mobilnettet. Målet med reguleringene er å fremme konkurranse og en effektiv utnyttelse av infrastrukturen. Monopolene har ulike særtrekk og reguleringene har ulik utforming. De grunnleggende elementene i reguleringene er å sikre:

- at markedsaktører gis adgang til infrastrukturen på like vilkår, og
- forhåndspubliserende tariffer som står i et rimelig forhold til kostnadene i systemet.

For å legge til rette for konkurranse mellom tilbydere i et marked med naturlig monopol, slik som gassdistribusjonsnettet, må det stilles krav til den som kontrollerer eller drifter infrastrukturen. Kravene skal bidra til likebehandling av brukere og transparente tariffer og vilkår for bruk av monopolinfrastrukturen. Dersom foretakene er vertikalt integrert, er det viktig med separat regnskapsføring for ulike virksomhetsområder. Regnskapene gir grunnlag for at naturgassforetak, kunder og regulerende myndighet kan vurdere om tariffene for overføring av naturgass står i et rimelig forhold til kostnadene i systemet.

Gassmarkedsdirektivet har bestemmelser for regulering av naturlige monopoler. Direktivet gir fleksibilitet slik at statene kan velge ulike utforminger av reguleringen. Departementet legger til grunn at reguleringen av det norske innenlandske gassmarkedet skal være tilpasset særtrekkene ved det norske markedet, se omtalen i punkt 2.3.

3.2 Twisteløsning og godkjenning av tariffer og vilkår

I forskriften kapittel 3 foreslås regler om at reguleringsmyndigheten skal godkjenne eller fastsette vilkår for adgang til systemet, regler for balansering og tariffing. Med bakgrunn i at det norske nedstrømsmarkedet for naturgass ikke lenger har status som et marked under oppbygning, er det behov for nye bestemmelser som åpner for at flere naturgassforetak kan få adgang til distribusjonssystemene. I tråd med direktivet må reguleringsmyndigheten godkjenne eller fastsette slike vilkår og betingelser. Naturgassforskriften inneholder ikke slike bestemmelser i dag.

Departementet foreslår å gi systemoperatøren ansvar for å utarbeide forslag til vilkår for adgang til systemet, balansering og tariffing. Systemoperatøren skal gi berørte parter mulighet til å uttale seg om forslaget før det sendes reguleringsmyndigheten for godkjenning eller endelig fastsettelse. Det må gjøres en konkret vurdering av hvem som er berørt av forslaget. Systemoperatøren skal gi en skriftlig vurdering av innspillene før innspillene og forslaget oversendes til reguleringsmyndigheten.

Systemoperatørens forslag til vilkår og betingelser skal være transparent og bygge på objektive og ikke-diskriminerende kriterier. I oversendelsen til reguleringsmyndigheten må systemoperatøren gi tilstrekkelig informasjon til at reguleringsmyndigheten kan etterprøve at forslagene er i samsvar med bestemmelsene i naturgassforskriften og naturgassloven. Reguleringsmyndigheten kan kreve endringer i systemoperatørens forslag, ytterligere begrunnelse eller at systemoperatøren fremmer et nytt forslag. Reguleringsmyndigheten kan også selv justere vilkårene, tariffene eller metodene som systemoperatøren har foreslått. Det følger av naturgassloven at reguleringsmyndigheten skal foreta slik forhåndskontroll gjennom enkeltvedtak.

Reguleringsmyndigheten skal fastsette eller godkjenne forslagene til vilkår, tariffer eller metodene for disse minst én måned før de trer i kraft. Departementet foreslår at vedtakene som hovedregel skal gjelde for fem år av gangen. For å sikre tilstrekkelig tid til behandling av nye forslag skal systemoperatøren sende nye forslag innen seks måneder før et gjeldende vedtak utløper. Departementet foreslår at både reguleringsmyndigheten og systemoperatøren skal publisere de endelige vedtakene. Direktivet stiller ikke uttrykkelig krav til hvem som skal foreta publiseringen.

Nærmere bestemmelser om reguleringsmyndighetens organisering og saksbehandling er inntatt i et eget forslag til forskrift om nettregulering og energimarkedet. Kapittel 1 og 2 i den forskriften skal også gjelde for RMEs oppgaver etter naturgassloven. Reguleringsmyndighetens enkeltvedtak kan påklages til Energiklagenemnda i tråd med forvaltningsloven. Den samme klageordningen vil gjelde på naturgassområdet som på kraftmarkedsområdet.

Det kan være nødvendig å omgjøre enkeltvedtak i visse tilfeller. Reguleringsmyndigheten skal kunne endre vedtak før det utløper hvis det viser seg at kravet om ikke-diskriminering ikke er oppfylt. Dette er et krav i direktivets artikkel 41 nr. 10. Andre årsaker til å endre vedtak kan være at det er basert på uriktige opplysninger eller at forhold av vesentlig betydning har endret seg.

Departementet foreslår å gi systemoperatøren adgang til å søke om en ny godkjenning av tariffer innenfor fem års-perioden i tilfeller der forutsetningene for reguleringsmyndighetens vedtak har endret seg vesentlig. Berørte parter skal gis anledning til å uttale seg om forslaget dersom det medfører endret tariff.

Reglene for reguleringsmyndighetens godkjenning eller fastsettelse av vilkår for adgang til systemet, for balansering og om tariffing, samles i kapittel 3 i forskriften sammen med regler om tvisteløsning. De materielle bestemmelsene om rett til adgang, balansering og tariffing er inntatt i kapitlene 5, 6 og 7 i forskriftsforslaget. Krav til godkjenning av vilkår, tariffer og metoder vil ikke gjelde for systemoperatør i et område som har unntak etter forskriftsforslaget § 5-2.

Ved uenighet mellom systemoperatøren og -brukerne om praktiseringen av vilkår og tariffer som er utformet i henhold § 3-1, foreslås at saken kan bringes inn til reguleringsmyndigheten som tvisteløser. Hvis for eksempel reguleringsmyndigheten har godkjent metoder for tariffer etter § 3-1, men det i ettertid oppstår uenighet om praktiseringen av tariffene som er basert på metodene godkjent av reguleringsmyndigheten, kan saken bringes inn for reguleringsmyndigheten. Dette er nytt i forskriften og bestemmelsen inntas i ny § 1-5. Også andre klager som gjelder systemoperatørens overholdelse av plikter etter forskriften kan bringes inn for reguleringsmyndigheten. Direktivet stiller krav til en slik tvisteløsningsmekanisme i artikkel 41 nr. 11. RME skal som hovedregel fatte vedtak innen to måneder etter at en klage er mottatt.

3.3 Krav til systemoperatørens regnskap og tjenester

Forskriftens kapittel 4 viderefører gjeldende kapittel 3 i naturgassforskriften, med flere tilføyelser og presiseringer. Kapitlet omhandler hovedprinsippene for systemoperatørens regnskapsføring. Kapitlet viderefører bestemmelser om systemoperatørens plikter som knytter seg til nøytral opptreden. Det foreslås en ny bestemmelse om måling av innmating og uttak av naturgass i systemet.

Eierne av distribusjonssystem for gass er vertikalt integrerte selskaper. Det innebærer at selskapene er aktive i flere ledd i verdikjeden for distribusjon og salg. For å sikre konkurranse om salg av gass i tråd med direktivets krav, vil det være nødvendig å skille mellom distribusjonsvirksomhet som et naturlig monopol, og selskapenes øvrige virksomhet. Reguleringen av monopolet skal sikre nøytral opptreden og tilrettelegge for likebehandling av aktører.

3.3.1 Om regnskapsplikt og krav til regnskapsmessig skille

Direktivet artikkel 31 krever at det gis regler om regnskapsføring og regnskapsmessig skille for naturgassforetak. Systemoperatører plikter i dag å føre regnskap etter bestemmelsene i regnskapsloven. Regnskapsloven har imidlertid enkelte unntaksbestemmelser knyttet til regnskapsplikt for visse organisasjonsformer, eksempelvis enkeltmannsforetak og små foretak. Departementet foreslår at disse unntaksbestemmelsene ikke skal gjelde for systemoperatører.

Dagens naturgassforskrift stiller krav om at systemoperatøren skal skille ut virksomhetsområdene transmisjon, distribusjon, LNG- og lageranlegg i sitt internregnskap. Disse reglene foreslås videreført, og vil være viktigere dersom konkurrerende naturgassforetak får adgang til distribusjonssystemene. Etter forskriftens ordlyd ligger plikten om regnskapsmessig skille i dag på alle naturgassforetak, men i praksis har det bare anvendelse på selskapene som driver distribusjonsvirksomhet, og det vil kun være distribusjonsvirksomheten som skal skilles fra annen virksomhet.

Internregnskapene skal føres på samme måte som om de aktuelle virksomhetsområdene hadde blitt utøvd av atskilte foretak. Dette gjør det mulig for myndighetene å føre tilsyn med monopolvirksomheten, og motvirke prisdiskriminering, kryss-subsidiering eller andre former for konkurransehemmende aktivitet.

Regnskapsmessig skille er viktig for å kunne identifisere monopolvirksomhetens kostnader. Disse skal utgjøre grunnlaget for tarifferingen av adgang til systemet. For å unngå kryss-subsidiering vil det være viktig å stille klare krav til hvordan disse kostnadene fastsettes. Alle felleskostnader og felles driftsmidler skal fordeles ut i fra klare kriterier basert på det enkelte virksomhetsområdets faktiske ressursbruk. Man skal også kunne gjøre rede for hvilke prinsipper og kriterier som er brukt i denne fordelingen, og dette skal dokumenteres. Prinsipper og regler for kostnadsfordelinger kan endres bare i særlige tilfeller, og endringer skal begrunnes. Disse kravene fremgår i dag av forskriften § 3-1, og foreslås videreført i § 4-1 annet ledd.

For å sikre at systemoperatøren oppfyller kravene til adskilt internregnskap, er det foreslått å innføre en utvidet revisjonsplikt for systemoperatører i § 4-1 fjerde ledd. Revisors attestasjon skal kunne legges frem for reguleringsmyndigheten sammen med internregnskapet. Revisjonsplikten vil ikke gjelde for systemoperatører i områder med unntak etter §5-2.

Det vil være reguleringsmyndighetens ansvar å overvåke at systemoperatøren følger de bestemmelsene som fastsettes i forskriften. Departementet foreslår at reguleringsmyndigheten i enkeltvedtak kan fastsette krav til ytterligere spesifikasjoner og krav til hvordan regnskapet skal rapporteres. I strømmarkedet brukes i dag en løsning for innrapportering av data til NVE (eRapp2) som er utviklet av NVE, og som inneholder krav om spesifisering av opplysninger i noter og vedlegg utover det som selskapene normalt rapporterer i årsregnskapet etter regnskapsloven. Det er for tidlig å forskriftsfeste hvordan dette bør løses, for eksempel om eRapp2 skal tilpasses naturgassforetak eller om man skal velge en annen løsning. Dette er i utgangspunktet ikke et krav i direktivet, men foreslås innført i § 4-1 sjette ledd.

3.3.2 Andre plikter for systemoperatøren

Dagens forskrift stiller allerede krav til systemoperatører, som skal tilrettelegge for at aktører kan benytte seg av systemet på en effektiv måte. Etter direktivets artikkel 25 og 27 omfatter kravene bl.a. oppgaver knyttet til drift, likebehandling av systembrukere og informasjonsplikt. Disse bestemmelsene videreføres i §§ 4-2 til 4-4.

Departementet foreslår et nytt krav om måling i § 4-5. Systemoperatøren skal være ansvarlig for balansering av systemet, og det vil derfor være viktig at det måles hvor mye naturgass som mates inn og ut. Direktivets vedlegg 1 stiller krav til at sluttbrukere skal ha tilgang til forbruksdata, slik at de kan ta opplyste beslutninger rundt sitt eget forbruk.

Departementet foreslår at systemoperatøren skal være ansvarlig for at innmating og uttak av gass blir målt. Dette vil i praksis bety at systemoperatøren har ansvar for målere, at disse blir avlest og at måledata blir samlet inn. Systemoperatøren kan delegere utføringen av denne oppgaven til andre gjennom avtaler. For eksempel kan dette være et av vilkårene som avtales mellom systemoperatøren og et naturgassforetak med adgang til systemet. I praksis vil det være kundene som faktisk leser av målerne sine og sender inn dataene på avtalt måte, i den grad det ikke er automatiske målere.

3.4 Adgang til systemet

Naturgassloven § 6 inneholder i dag en hjemmel for departementet til å stille krav om adgang til systemet i forskrift. Det er hittil ikke gitt noen slik forskriftsbestemmelse. Departementet foreslår et nytt kapittel 5 i naturgassforskriften om adgang til systemet. Hensikten er å gi konkurrerende naturgassforetak adgang til

distribusjonssystem for gass som skal fremme konkurranse i et marked, som i utgangspunktet er et naturlig monopol.

3.4.1 Vilkår for adgang til systemet (tredjepartsadgang)

Direktivets artikkel 32 legger noen føringer for hvordan man skal etablere et system for tredjepartsadgang. Etter departementets vurdering er det forholdsvis vid adgang med hensyn til utforming av reguleringen innenfor direktivets rammer. Hensikten med direktivets krav er å sikre naturgassforetak adgang til å bruke distribusjonsnettet for transport av gass, slik at kunder fritt kan velge mellom ulike gassleverandører. Dette forutsetter at gassleverandørene kan konkurrere på like og ikke-diskriminerende vilkår.

Departementet foreslår i § 5-1 første ledd at systemoperatøren skal gi adgang til systemet dersom dette blir anmodet om. Med adgang menes muligheten til å distribuere naturgass og nødvendige tilknytninger for å få dette til. Dersom naturgassforetaket for eksempel ønsker mer kapasitet i systemet, eller vil endre tidspunkt for transport fra det som tidligere er avtalt med systemoperatøren, vil det være å regne som en ny anmodning om adgang.

Bestemmelsen om tredjepartsadgang i § 5-1 suppleres av nye regler om at RME skal utføre forhåndskontroll med vilkår og betingelser som systemoperatøren oppstiller for adgang til systemet, tariffier og balansering. Det følger av ny § 3-1 at systemoperatøren skal utforme forslag til vilkår for adgang til systemet, som godkjennes av reguleringsmyndigheten. Vilkårene for adgang kan omfatte tekniske krav, krav om dokumentasjon av etterlevelse av sikkerhetsregler og økonomiske ansvarsforhold. I vilkårene for fysisk tilknytning kan det f.eks. være aktuelt å regulere eierforhold, ansvar og å stille krav til sikkerhet og vedlikehold. Et minstekrav er at vilkårene må bygges på objektive og ikke-diskriminerende kriterier.

Det bør også inkluderes vilkår som presiserer hvordan kommunikasjon og informasjonsutveksling mellom systemoperatøren og naturgassforetakene skal gjennomføres, jf. forslag til § 4-4. Når det gjelder vilkår for balansering og tariffiering, er det foreslått særskilte regler for dette i kapittel 6 og 7.

3.4.2 Unntak for tredjepartsadgang

Det kan oppstå situasjoner der det ikke er ønskelig å pålegge systemoperatøren å etterkomme en anmodning om adgang til systemet. Departementet foreslår å forskriftsfeste unntak fra regelen om tredjepartsadgang i tråd med gassmarkedsdirektivet.

I § 5-3 annet ledd bokstav a gis systemoperatøren rett til å nekte adgang til systemet dersom det ikke er tilstrekkelig kapasitet i systemet til å imøtekomme anmodningen om adgang. Dette unntaket fremkommer av direktivets artikkel 35.

I § 5-1 annet ledd bokstav b er det henvist videre til §§ 5-2 og 5-3, som gir hjemmel for at RME i kan gi unntak fra tredjepartsadgang etter søknad fra systemoperatøren i to ulike tilfeller:

For det første er det en geografisk avgrenset unntaksmulighet i § 5-2. Direktivet artikkel 49 nr. 4 og 5 har et særskilt unntak for et geografisk avgrenset område, dersom innføring av tredjepartsadgang vil skape betydelige problemer for utvikling og investering i systemet. EØS-komiteens beslutning om innlemmelse av energimarkedspakken i EØS-avtalen har tilpasninger, hvor det er presisert at områdene i Jæren og Ryfylke unntas fra artiklene 24, 31 og 32 inntil 20 år etter ikrafttreddelsen av beslutningen i EØS-komiteen. Dette er områder hvor infrastruktur for naturgass ble bygget mens det norske markedet hadde status som et marked under oppbygging. På Jæren og i Ryfylke har Lyse Neo AS et distribusjonsnett med en rekke kunder. Områdene på Jæren og Ryfylke vil være unntatt fra bestemmelsen om tredjepartsadgang i de første fem årene etter at EØS-komiteens beslutning trådte i kraft. Deretter skal

reguleringsmyndigheten vurdere om det fortsatt er behov for unntak hvert femte år i henhold til kriteriene i § 5-2 etter konsultasjon med ESA.

For det andre fremgår det av § 5-3 at systemoperatøren kan søke om unntak fra kravet om å gi andre naturgassforetak adgang til systemet dersom dette ville medføre «*serious economic and financial difficulties with take-or-pay contracts*» slik dette lyder i direktivet. Fremgangsmåten er beskrevet i direktivets artikkel 48. Et unntak forutsetter blant annet at vedtak notifiseres til Kommisjonen. For EFTA-landenes del ivaretas slike funksjoner av EFTAs overvåkingsorgan. Systemoperatøren må påvise at foretakets økonomiske forpliktelser vil påføre vesentlige ulemper som foretaket ikke selv kan avhjelpe. Systemoperatøren må videre begrunne og dokumentere at tredjepartsadgang vil medføre betydelige økonomiske vanskeligheter. Dersom reguleringsmyndigheten etter en helhetsvurdering finner at vilkåret for unntak er oppfylt, kan unntak innvilges ved enkeltvedtak.

3.5 Balansering av systemet

Et nytt kapittel 6 i naturgassforskriften inneholder bestemmelser om balansering av systemet. Balanse mellom innmating og uttak av gass fra rørnett (systemet) må opprettholdes. Ved overføring av gass i et rørnett kan det oppstå to typer ubalanse; kontraktsmessig eller teknisk.

En kontraktsmessig ubalanse oppstår mellom kjøper (naturgassforetak som forsyner sluttkunder) og selger (gass-skipper oppstrøms) dersom det for en gitt periode er forskjell mellom nominert (bestilt) og forbrukt mengde gass. Det benyttes forskjellige kontraktstyper som har ulike vilkår for håndtering av slik ubalanse. Eksempler på vilkår kan være grad av fleksibilitet knyttet til kontraktsmessige ubalanser over ulike tidsperioder (år, måned, uke, dag), eller knyttet til take-or-pay klausuler der kjøper betaler for bestilt volum selv om det er levert et mindre volum.

Teknisk ubalanse oppstår når det i en periode er avvik mellom fysisk innmatet og uttatt volum i et rørnett. Dette kan være som følge av en kontraktsmessig ubalanse som beskrevet over, men kan også skyldes endring av lagring i rørnett, feil/unøyaktig/manglende måleravlesning, lekkasje av gass etc.

Dersom det kun er et vertikalt integrert foretak som forsyner gass, vil det ikke være tvil om hvem som har det finansielle ansvaret for å dekke kostnader knyttet til den tekniske ubalansen. Dersom det er flere naturgassforetak som har adgang til systemet, kan forholdet bli mer komplisert. Det er derfor viktig at markedsaktørene kan forholde seg til tydelige regler for balansering.

3.5.1 Ansvar for balansering

Departementet foreslår i § 6-1 at systemoperatøren har plikt til å opprettholde balanse i systemet, og at denne oppgaven skal utføres på en kostnadseffektiv måte. Dette er ikke til hinder for at systemoperatøren kan velge å kjøpe balansetjenester fra andre aktører, men det overordnede ansvaret skal ligge hos systemoperatøren.

Balansetjenester kan bl.a. omfatte:

- Planlegging av volum for innmating og uttak: Bruk av forbruksprognoser for å estimere forventet uttak av gass. På bakgrunn av prognosene kan systemoperatøren sørge for tilstrekkelig kapasitet i systemet til enhver tid.
- Kontinuerlig balansering: Tekniske tiltak for å opprettholde trykknivået i rørnett innenfor fastsatte minimums- og maksimumsverdier enten ved å mate inn mer eller mindre gass eller ved å endre mengden lagret i rør.

- Finansielt oppgjør: Kostnader knyttet til ubalanser må fordeles mellom aktørene på objektive, saklig og ikke-diskriminerende vilkår.

3.5.2 *Vilkår for balansering*

Systemoperatøren skal foreslå vilkår for balansering av systemet, som skal godkjennes av reguleringsmyndigheten etter bestemmelsene i § 3-1. Vilkårene skal være objektive, saklige og ikke-diskriminerende. Systemoperatørens forslag til vilkår skal inkludere regler for hvordan kostnader påføres naturgassforetak ved ubalanser og hvordan kostnader for balansetjenester fordeles. Vilkårene skal gi naturgassforetak med adgang til systemet insentiver til å balansere egen innmating og eget uttak av gass. Bestemmelsene i §§ 6-1 og 6-2 gjennomfører direktivets artikkel 25 og 41 nr. 6.

Systemoperatørens forslag til vilkår kan bl.a. omfatte:

- krav om at naturgassforetak med adgang til systemet skal planlegge for balanse, slik at foretaket som utgangspunkt skal tilføre systemet like mye naturgass som naturgassforetaket og/eller dets kunder tar ut.
- prosedyrer for når og hvordan et naturgassforetak skal melde inn planlagt balanse mellom sine handelsforpliktelser og forventet innmating og uttak av gass.
- krav om at naturgassforetaket skal være økonomisk ansvarlig for ubalanser som oppstår.
- krav om rimelig og nødvendig sikkerhetsstillelse for økonomisk oppgjør ved ubalanser.
- krav om at naturgassforetak med adgang til systemet skal dekke en forholdsmessig del av kostnadene knyttet til balansering av systemet.

Et krav om at naturgassforetak skal planlegge seg i balanse vil kunne bidra til å redusere systemoperatørens økonomiske risiko. De øvrige eksemplene på vilkår kan være hensiktsmessige for å beskrive prosedyrer og fordeling av kostnader. Alle naturgassforetak med adgang til distribusjonssystemet, plikter å overholde vilkårene for balansering som er godkjent av reguleringsmyndigheten.

3.6 **Tariffer for adgang og tilknytning til systemet**

I nytt kapittel 7 i naturgassforskriften foreslås det regler om tariffer. I forskriftens § 1-3 bokstav o er tariffer definert som "*alle priser og annet økonomisk vederlag som systemoperatøren fastsetter for adgang til systemet*". Tariffene vil være prisen for distribusjon av gass gjennom systemoperatørens infrastruktur.

Det er reguleringsmyndighetens ansvar å fastsette eller godkjenne tariffene, eller metoder for beregning av tariffene, etter direktivets artikkel 41 nr. 6. Departementet foreslår at systemoperatøren selv gis oppgaven med å utarbeide forslag til tariffer, eller metoder for utregning av tariffer, som så fastsettes av reguleringsmyndighetene.

3.6.1 *Krav til utforming av tariffer*

I § 7-1 foreslås en bestemmelse om beregning av tariffene for adgang til systemet. Systemoperatøren skal utarbeide et tariffingsforslag som oppfyller kravene i direktivets artikkel 32. Der fremkommer det at systemet for tredjepartsadgang skal baseres på tariffer som er objektive og ikke-diskriminerende. Tariffene skal også sørge for at nødvendige investeringer gjennomføres, og at systemoperatøren får insentiver til økt effektivitet på både kort og lang sikt. Dette fremkommer av direktivets artikkel 41 nr. 6

(a) og 41 nr. 8. I tillegg må tariffberegningene fremlegges på en transparent måte med nødvendig dokumentasjon, datagrunnlag og beskrivelse.

Det er flere modeller for tariffing som kan oppfylle disse kriteriene. Departementet legger opp til å gi systemoperatøren en forholdsvis vid adgang til å foreslå tariffingsmodell i samråd med reguleringsmyndigheten og berørte aktører. Departementet legger ikke føringer for hvilke systembrukere som systemoperatøren skal tariffere direkte. Systemoperatøren står fritt til å foreslå en tariffingsmodell som retter tariffene mot de systembrukerne det anses som mest hensiktsmessig å tariffere, det være seg slutt kunder eller naturgassforetak.

Departementet foreslår at tariffen fastsettes for inntil 5 år av gangen. Beregningsgrunnlaget skal ta utgangspunkt i den antatte utviklingen i distribusjonssystemets kapital- og driftskostnader. Her er det kun kostnader forbundet med systemoperatørens monopolvirksomhet som skal inkluderes. Det vil si den delen av virksomheten som skal føres adskilt i internregnskapet jf. forslaget til § 4-1 første ledd. Det skal komme klart frem av systemoperatørens forslag hvilke kostnader som ligger til grunn. Det skal også redegjøres for de valgene som er tatt ved beregning av kostnadsgrunnlaget og hvilken metodikk som er benyttet.

I beskrivelsen av kapitalkostnadene skal det inkluderes historiske og forventede investeringer. Det skal også beskrives hvilke avskrivningsregler som er brukt, og kapitalgrunnlaget for beregningene. Ved fastsettelse av kapitalkostnadsgrunnlaget skal det tas hensyn til at best mulig ressursforvaltning fremmes, og systemoperatøren skal foreslå en rimelig avkastning på investert kapital. NVEs referanserente på strøm skal legges til grunn som et utgangspunkt. Dersom det foreslås en høyere avkastningsrente, skal dette begrunnes og dokumenteres.

Tariffen skal utformes slik at systemoperatøren hverken har tap eller fortjeneste ved drift av distribusjonssystemet utover det som er fastsatt av kapitalavkastningen. Ved prisjusteringer av tariffen skal det fremgå hvilke indekser som er benyttet.

3.6.2 Mer- og mindreamkastning

Departementet foreslår at reguleringsmyndigheten *skal* ta hensyn til urimelig høy avkastning i foregående tariffperioder og at det *kan* tas hensyn til urimelig lav avkastning. For å ta høyde for usikkerheten ved å låse tariffene over 5 år, foreslås det at reguleringsmyndigheten beregner en mer- eller mindreamkastning med jevne mellomrom. En slik mer- eller mindreamkastning skal beregnes på bakgrunn av foregående periodes kostnader og inntekter med tilsvarende metode som benyttes på strømreguleringen. Dette skal sikre at systemoperatøren får en rimelig avkastning. Dette foreslås i § 7-1 annet ledd.

Reguleringsmyndigheten skal fastsette neste periodes tariff før inneværende periode er over. Det vil derfor være vanskelig å inkludere et eventuelt fratrekk eller tillegg for høy eller lav avkastning for inneværende periode. Det foreslås derfor at man ved fastsettelse av tariffene for andre tariffperiode, tar hensyn til mer- eller mindreamkastningen for de siste fire årene (fra og med første året med regulerte tariffinntekter). Ved tredje tariffastsettelse vil man ta hensyn til en mer- eller mindreamkastning for siste året i første tariffperiode og de fire påfølgende årene i andre tariffperiode. På denne måten fastsettes mer- eller mindreamkastningen basert på et gjennomsnitt av inntekter og kostnader over en femårsperiode, selv om denne følger et annet intervall enn selve tariffperioden.

For å fastsette en eventuell mer- eller mindreamkastning, skal systemoperatøren sende inn en sammenstilling av monopolvirksomhetens kostnader og inntekter gjennom perioden sammen med en beregning av monopolvirksomhetens avkastning. Dette gjøres i forbindelse med oversendelse av forslaget til nye tariff, 6 måneder før gjeldende tariff utløper.

Reguleringsmyndighetens valg av metode, og nivå på en mer- eller mindreavkastning for neste periode, vil fremkomme av enkeltvedtaket. Når reguleringsmyndigheten fastsetter tariffene for kommende reguleringsperiode, vil det i samme vedtak fremkomme hvordan en mer- eller mindreavkastning for denne perioden skal fastsettes. Det skal benyttes et rimelig avkastningstak og -gulv.

3.6.3 *Tariffer for fysisk tilknytning*

Adgang til systemet kan også innebære fysisk tilknytning. Prinsipper for betaling for tilknytning til distribusjonssystemet er beskrevet i forslaget til § 7-2. Det foreslås at systemoperatøren selv kan velge å ta betalt for nye tilknytninger eller oppdimensjonerings av eksisterende tilknytninger. Det kan benyttes standard tilknytningsgebyrer eller anleggsbidrag. Dersom systemoperatøren velger å ta betalt, må dette gjennomføres konsekvent for alle nye tilknytninger eller oppdimensjonerings.

Standard tilknytningsgebyr skal bygge på objektive kriterier, og skal pålegges alle nye tilknytninger og oppdimensjonerings i systemet. Et eventuelt anleggsbidrag kan dekke hele eller deler av anleggskostnaden som blir utløst når naturgassforetak ber om tilknytning eller oppgradering av eksisterende tilknytning. Anleggsbidraget skal maksimalt tilsvare kostnaden som følger av tilknytningen. Systemoperatøren kan ved bruk av anleggsbidrag se hen til reglene om anleggsbidrag på strøm, jf. § 17-5 i forskrift om kontroll av nettvirksomhet, så langt disse passer. Metoden for beregning av tilknytningsgebyr eller anleggsbidrag skal godkjennes eller fastsettes av reguleringsmyndigheten i tråd med forslaget til § 3-1.

3.7 **Kundeforhold og forbrukerrettigheter**

Departementet foreslår å samle bestemmelsene som knytter seg til kunders rettigheter i et nytt kapittel 8 i forskriften. Naturgassforskriften § 3-6 har i dag krav til naturgassforetakenes informasjonsplikt overfor forbrukere, det vil si personer som ikke hovedsakelig kjøper naturgass som ledd i næringsvirksomhet. Tredje gassmarkedsdirektiv inneholder flere nye bestemmelser om kunders rettigheter. Enkelte av bestemmelsene i direktivet gjelder rettigheter kun for *forbrukere*. Andre bestemmelser gjelder alle *kunder*, og dermed også næringskunder. Bakgrunnen for denne sontringen er at det i større grad bør være avtalefrihet mellom næringsdrivende og naturgassforetak, mens forbrukere har behov for et sterkere vern i kontraktsforhold.

Forbrukervernet i Norge er sterkt. I tillegg til sektorregelverket er det også øvrig EU-regelverk om forbrukerrettigheter som er inntatt i EØS-avtalen og gjennomført i norsk rett, og som stiller de samme kravene som forbrukerbestemmelsene i direktivet. Direktivets bestemmelser er derfor i stor grad allerede oppfylt i norsk rett. Blant annet er direktivets krav til at forbrukere skal ha adgang til effektiv behandling av sine kundeforhold oppfylt gjennom Forbrukerrådets adgang til å mekle i en tvist mellom forbruker og en næringsdrivende, jf. lov om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker § 23 første ledd bokstav b.

Departementet foreslår nye bestemmelser i naturgassforskriften der direktivet stiller krav som ikke allerede er oppfylt i norsk rett. De aktuelle bestemmelsene i direktivet er artikkel 3 og 41 nr. 1 bokstav q og vedlegg 1. Reguleringsmyndigheten vil være ansvarlig for å føre tilsyn med at disse bestemmelsene blir oppfylt.

3.7.1 *Bestemmelser som gjelder alle typer kunder*

Det foreslås en ny bestemmelse i § 8-1 om at naturgassforetak som driver gassforsyning skal sikre at kunden får tydelig informasjon om sitt uttak av gass, og øvrig informasjon som er nødvendig for å kunne styre eget gassforbruk. Naturgassforetaket skal ikke kunne kreve et særskilt vederlag for å gi kunden

denne informasjonen. Naturgassforetakene kan selv vurdere hvordan denne plikten skal oppfylles, så lenge kunden får tilgang til informasjonen på en god måte.

Systemoperatøren har det overordnede ansvaret for måling av innmating og uttak av gass. I tilfeller med flere naturgassforetak med adgang til systemet vil systemoperatøren etter forslaget til § 4-4 være pliktig til å videreformidle måledata slik at disse selskapene kan oppfylle sin informasjonsplikt overfor kundene.

Informasjonsplikten om tariffer og avtalevilkår videreføres fra eksisterende forskrift, men foreslås utvidet til å gjelde alle kunder, og ikke bare forbrukere som i dag. Det blir presisert at informasjonsplikten også omfatter opplysninger som må oppgis for å kunne foreta et skifte av gassleverandør.

Departementet foreslår regler om avslutning av avtaleforholdet i § 8-4 som skal gjelde for alle kunder. Direktivet gir forbrukere rett til at et leverandørbytte skal gjennomføres innen tre uker så lenge det ikke strider mot øvrige kontraktsvilkår. Etter direktivet skal også forbrukere motta en sluttavregning senest seks uker etter et leverandørbytte, og forbrukere skal heller ikke betale for et leverandørbytte. Etter direktivet er dette forbrukerbestemmelser. Departementet foreslår likevel at disse bestemmelsene skal gjelde for alle kunder. Etter departementets vurdering er det ikke hensiktsmessig å gjøre forskjell mellom forbrukere og andre kunder på dette området.

3.7.2 Forbrukerbestemmelser

Direktivet har ingen egen bestemmelse som definerer hva en forbruker er. Departementet foreslår å innføre en definisjon av forbruker i § 1-3, som er lik definisjonen i forbrukerkjøpsloven. Kravet til informasjon om endrede avtalevilkår og adgang til heving ved endringer, som følger av vedlegg 1 til direktivet, er i dag gjennomført i naturgassforskriften § 3-6 annet ledd. I forslag til den nye naturgassforskriften er dette kravet videreført som en egen bestemmelse i § 8-3 om forbrukerrettigheter ved endring i avtaleforholdet.

I vedlegg 1 i direktivet stilles det krav om at ordninger for forskuddsbetaling skal være rettferdige og i tilfredsstillende grad gjenspeile forbruket. En tilsvarende bestemmelse finnes for forskuddsfakturering av elektrisitet fra kraftleverandører², men naturgassforskriften har ikke regler om dette. Departementet foreslår å innføre en ny bestemmelse i naturgassforskriften § 8-2 som stiller krav til naturgassforetak som benytter seg av forskuddsfakturering. I denne sammenhengen er det av hensyn til forbrukere også hensiktsmessig å stille krav om at naturgassforetak skal avregne og fakturere forbrukere minst hver tredje måned. Departementet legger til grunn at plikten til fakturering minst hver tredje måned skal gjelde både faktura for gassforbruk og for distribusjon av gass til forbrukeren.

4 Gjennomføring av gasstransmisjonsforordningen

4.1 Innledning

Departementet foreslår en forskriftsbestemmelse med hjemmel i naturgassloven § 13 annet ledd som gjennomfører én forordning og to kommisjonsbeslutninger av betydning for det innenlandske markedet for naturgass. Rettsaktene er omfattet av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 og er omtalt i Prop. 4 S (2017-2018), og er som følger:

² Jf. forskrift om måling, avregning, fakturering av nettjenester og elektrisk energi, nettselskapets nøytralitet mv. § 7-1 bokstav b.

- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009 av 13. juli 2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass og om oppheving av forordning (EF) nr. 1775/2005.
- Kommisjonsbeslutning av 10. november 2010 om endring av kapittel 3 i vedlegg I til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass.
- Kommisjonsbeslutning av 24. august 2012 om endring av vedlegg I til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass.

For øvrig foreslår departementet i et høringsnotat av 20. september 2018 en ny forskrift om gjennomføring i norsk rett av EØS-avtalen vedlegg IV nr. 47 (forordning (EF) nr. 713/2009 om opprettelse av et byrå for samarbeid mellom energireguleringsmyndigheter (ACER). Forskriften hjemles både i energiloven og naturgassloven.

Det fremgår av høringsnotatet at Norges deltakelse i ACER medfører innbetaling av en årlig kontingent som anslås til om lag 0,5 mill. euro. Det avsettes midler til kontingenten over departementets budsjett. ACERs virke innenfor naturgassmarkedet vil etter departementets vurdering ikke ha praktisk betydning for aktører i det norske innenlandske naturgassmarkedet. Det finnes ikke infrastruktur for transmisjon av naturgass i Norge. Gjennomføringen av ACER-forordningen omtales ikke ytterligere her i høringsnotatet.

4.2 Gasstransmisjonsforordningen og EØS-tilpasningene

Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2009 (gasstransmisjonsforordningen) supplerer gassmarkedsdirektivet og regulerer forhold av særlig betydning for adgang til transmisjonssystem, LNG- og lageranlegg. Forordningen viderefører og erstatter europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1775/2005 (første gasstransmisjonsforordning). Denne er innlemmet i EØS-avtalen, men ikke gjennomført i norsk rett. Det forelå ikke en forpliktelse til dette for Norge som hadde unntak for marked under oppbygging etter andre energimarkedspakke.

Gasstransmisjonsforordningen innfører blant annet regler om sertifisering av TSO, som supplerer det tredje gassmarkedsdirektivet. På tilsvarende måte som i elektrisitetssektoren har ENTSO-G, som er en sammenslutning av TSOene i Europa, sammen med ACER fått en fremtredende rolle i utvikling av felles gassnettregler i EU. Norge har ikke et transmisjonssystem for naturgass eller lager- og LNG-anlegg i direktivets og forordningens forstand. Forordningen vil etter departementets vurdering ikke ha noen praktisk betydning for naturgassaktører i Norge. Forordningen har også et vedlegg som inneholder utfyllende regler for tredjepartsadgang til transmisjonsnett og håndtering og fordeling av kapasitet. Vedlegget er endret ved Kommisjonsbeslutning av 10. november 2010 og 24. august 2012 som begge inngår i EØS-komiteens beslutning av 5. mai 2017 om innlemmelse av den tredje energimarkedspakken i EØS-avtalen.

Forordningen er omtalt i Prop. 4 S (2017-2018) punkt 3.5. I EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse av den tredje energimarkedspakken i EØS-avtalen er det gjort flere EØS-tilpasninger til både gassdirektivet og gasstransmisjonsforordningen. Disse tilpasningene er omtalt i Prop. 4 S (2017-2018), se særlig punkt 4 i proposisjonen.

I tilknytning til forordningen artikkel 3 nr. 3, artikkel 20 og artikkel 30 er det slått fast at referansen til Kommisjonen skal forstås som ESA for EØS/EFTA-statene. Det slås også fast at representanter fra EØS/EFTA-statene skal kunne delta fullt ut i arbeidet til komiteen som nedsettes i medhold av artikkel 28, men de skal ikke ha stemmerett. Sistnevnte er en videreføring av tilpasningen til den forrige energimarkedspakken.

4.3 Gjennomføring av gasstransmisjonsforordningen

Etter EØS-avtalen artikkel 7 bokstav a skal forordninger "som sådan" gjøres til del av avtalepartenes interne rettsorden. Forordning 715/2009 er bindende i sin helhet og skal gjennomføres ordrett med de tilpasninger som følger av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017. De nevnte kommisjonsbeslutningene foreslås gjennomført på samme måte som forordningen, da de griper inn vedlegg til forordningen og innebærer en materiell endring i regelverket som følger av forordningen.

Departementet foreslår at forordning 715/2009 og kommisjonsbeslutning av 10. november 2010 og 24. august 2010 gjennomføres i norsk rett ved inkorporasjon i forskrift i medhold av naturgassloven § 13 annet ledd. Dette er samme teknikk for gjennomføring som for tilsvarende forordning på elektrisitetsområdet (forordning 714/2009) og ACER-forordningen (forordning 712/2009). Det vises til kapittel 9 i naturgassforskriften.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

5.1 For reguleringsmyndigheten

For reguleringsmyndigheten vil forslaget medføre nye oppgaver og behov for ressurser til å gjennomføre tilsyn. Reguleringsmyndigheten skal godkjenne eller fastsette vilkår for adgang til systemet, balansering og tariffer. Det forventes at reguleringsmyndigheten vil være involvert i den første fasen av prosessen hvor systemoperatøren skal utarbeide sitt forslag. På naturgassområdet er dette nye oppgaver for reguleringsmyndigheten, som må bruke administrative ressurser på den første gjennomføringen av godkjenningprosessen av vilkår og tariffer.

Ved innføring av en ny regulering for en næring, som i liten grad har vært omfattet av denne typen tilsyn og kontroll tidligere, vil det oppstå spørsmål knyttet til tolkning og praktisering av regelverket. Det kan bli nødvendig å bruke ressurser på klagebehandling i reguleringsmyndigheten, både gjennom den foreslåtte tvisteløsningsfunksjonen ved uenighet mellom systemoperatøren og systembrukere og forberedelse av klagesaker på reguleringsmyndighetens enkeltvedtak for Energiklagenemnda.

Økte utgifter for staten som følge av forslaget, dekkes innenfor Olje- og energidepartementets gjeldende budsjettammer.

5.2 Systemoperatør og naturgassforetak

Distribusjonsnettet i Jæren og Ryfylke vil inntil videre ha unntak for tredjepartsadgang, bestemmelsene om tariffing og balansering av røret, i tråd med EØS-komiteens beslutning om innlemmelse av tredje energimarkedspakke i EØS-avtalen. I første omgang vil disse reglene kun gjelde for distribusjonsnettet på Haugalandet.

For et distribusjonsnettssystem hvor det skal åpnes for tredjepartsadgang er særlig bestemmelsene i forskriften kapittel 5 til 7 av betydning. Systemoperatøren vil få nye oppgaver og plikter ved utforming av forslag til vilkår for adgang til systemet i tillegg til regler for balansering av nettet og tariffing. Gasnor AS utformer tariffer og avtaler om tilknytning i dag, men prosessen hvor dette skal godkjennes av reguleringsmyndigheten vil sannsynligvis kreve mer ressurser. Utforming av vilkårene knyttet til adgang for tredjeparter og regler for balansering av systemet vil være nye oppgaver.

Det forventes at systemoperatøren vil måtte bruke mer ressurser ved første gjennomføring av oppgavene som følger av denne reguleringen. Systemoperatøren må blant annet begrunne og dokumentere sine

forslag. Forslaget til regulering har som utgangspunkt at systemoperatøren skal ta utgangspunkt i de rutiner og systemer som de følger i dag, og tilpasse disse til regelverket hvor det er nødvendig..

For de øvrige naturgassforetakene vil forslaget innebære tilgang til et marked som de ikke har i dag. Økt konkurranse kan skape incentiver til økt effektivitet, økt innovasjon, bedre tjenester og reduserte kostnader. Dette gjelder spesielt for systemoperatøren, som i dag har monopol på både salg og overføring av naturgass i sine distribusjonssystem.

Styrking av naturgassens konkurranseevne i forhold til alternative energibærere kan bidra til å holde nivået på de administrative merkostnadene nede.

5.3 For kundene

I dag har kunder kun ett valg dersom de ønsker å få gass levert gjennom rørnett på Haugalandet eller Jæren og Ryfylke. Forskriftsendringene vil bidra til at kundene kan få muligheten til å velge mellom flere gassleverandører som i så fall kan medføre et bedre tilbud til kundene.

Økt konkurranse i markedet vil kunne bidra til reduserte priser, noe som vil komme kundene til gode. Naturgassforetakene vil også konkurrere på andre områder enn pris. Dette kan medføre bedre service, nye tjenester og generelt bedre tilbud til kundene.

I et marked med kun én tilbyder kan kunder diskrimineres ut ifra deres betalingsvillighet. Det innebærer at kunder med høy betalingsvillighet vil kunne bli stilt ovenfor en høyere pris enn kunder med lavere betalingsvillighet. I dag konkurrer gass i stor grad med andre energibærere, noe som er disiplinerende for denne typen prissetting. Økt konkurranse vil likevel kunne tenkes å være positivt for næringskunder der andre energibærere ikke er et reelt alternativ.

Systemoperatøren skal utarbeide tariffer for adgang til systemet. Disse tariffene vil bidra til å synliggjøre kostnadene knyttet til distribusjon av gass. Dette vil øke transparensen rundt prisen kundene betaler, og kan i større grad synliggjøre eventuell monopolprising. Gjennom kravene til at kunder skal gis mulighet til å uttale seg om systemoperatørens forslag styrkes kundenes mulighet til å påvirke systemoperatørens tjenester.

Dersom de administrative kostnadene knyttet til gjennomføringen av regelverket blir høye, kan dette medføre at kostnadene for kundene øker. Dette kan skje dersom reguleringen ikke bidrar til tilstrekkelig konkurranse med reduserte priser og publiseringen av tariffer avdekker at det ikke forekommer monopolprising.

6 Merknader til bestemmelsene

Til § 1-1 Formål

Bestemmelsen er ny, og den tilsvarende formålsbestemmelsen i naturgassloven som endret våren 2018.

Til § 1-2 Virkeområde

Første ledd foreslås endret slik at forskriftens virkeområde angis til naturgassvirksomhet og gjøres mer generelt. Dette er i tråd med siste endringer i naturgassloven. De materielle endringene i forskriften er knyttet opp mot gjennomføringen av tredje energimarkedspakke, og definisjonene i forskriften knytter seg fortsatt til direktivet. Naturgassforskriften er negativt avgrenset ved at den gjelder naturgassvirksomhet som ikke er omfattet av lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet.

Annet ledd viderefører eksisterende § 1-1 annet punktum uten materielle endringer. Bestemmelsen innebærer at andre typer gass skal likestilles med naturgass. Så fremt for eksempel biogass teknisk og sikkerhetsmessig kan injiseres i og transporteres gjennom naturgasssystemet, skal en anmodning om adgang fra en biogassleverandør behandles på samme måte som andre forespørsler om adgang.

Til § 1-3 Definisjoner

Eksisterende § 1-2 foreslås videreført i ny § 1-3. Bokstavene a, i og j videreføres uendret. Definisjonene av lageranlegg og LNG-anlegg i bokstavene b og c foreslås justert slik at de blir likelydende med definisjonene i naturgassloven. I bokstavene d, e og f foreslås lovens definisjoner av transmisjon, distribusjon og forsyning tatt inn.

De eksisterende definisjonene av lager-, overførings-, distribusjons- og LNG-systemoperatører i bokstavene d til g foreslås erstattet av en ny definisjon av systemoperatør i bokstav g som samsvarer med den nye bestemmelsen i naturgassloven § 5 om utpeking av systemoperatører. I definisjonen av system i bokstav h endres begrepet overføring til transmisjon slik at definisjonen samsvarer med forskriftens og lovens begrepsbruk for øvrig.

I bokstav k og l foreslås lovens definisjon av naturgassforetak og kunder tatt inn i forskriften. I bokstav m, n og o foreslås tre nye definisjoner som verken finnes i loven, forskriften eller direktivet i dag. Bokstav m definerer forbrukere og tilsvarer forbrukerkjøpslovens definisjon. Bokstav n og o definerer adgang og tariffer.

Til § 1-4 Reguleringsmyndighet og klagenemnd

I tråd med kravene i den tredje energimarkedspakken legges funksjonen som reguleringsmyndighet til en eget enhet innenfor NVE (RME). De samme kravene til organisering og uavhengighet gjelder her som innenfor kraftmarkedet. Enkeltvedtak truffet av RME kan bare påklages til Energiklagenemnda. Dette er klargjort i ny § 1-4 første til tredje ledd i forskriften.

Til § 1-5 Tvisteløsning

Forslaget til endret § 3-2 inneholder nye regler om reguleringsmyndighetens kompetanse som tvisteløser ved uenighet mellom systemoperatør og systembrukere om praktiseringen av vilkår, tariffer og metoder utformet etter § 3-1. Også andre klager som gjelder systemoperatørens overholdelse av plikter etter forskriften kan bringes inn for reguleringsmyndigheten. Bestemmelsen gjennomfører direktivet artikkel 41 nr. 11. Reguleringsmyndigheten skal som hovedregel fatte vedtak i saken innen to måneder etter at klagen ble mottatt.

Til kapittel 2 Konsekvensutredning og konsesjon mv.

Paragrafene 2-1 til 2-5 videreføres uten materielle endringer. I § 2-3 foreslås en lovteknisk endring ved at henvisningene til "overføring" endres til "transmisjon" i tråd med de oppdaterte definisjonene i naturgassloven. Etter § 2-3 er det kun store innenlandske anlegg som skal levere naturgass til naturgassforetak i en annen region, som er konsesjonspliktige. Distribusjonsnett for naturgass og andre mindre anlegg krever ikke konsesjon etter naturgassforskriften.

Til § 3-1 Godkjenning eller fastsettelse av vilkår og tariffer

Departementet foreslår en ny bestemmelse i § 3-1 som omhandler de felles kravene til vilkår for adgang til systemet, balansering og tariffer og reguleringsmyndighetens fastsettelse eller godkjenning av disse. De nærmere reglene om adgang, balansering og tariffer følger av kapitlene 5, 6 og 7 i forskriftsforslaget.

Den sentrale bestemmelsen om reguleringsmyndighetens forhåndsgodkjenning av vilkår og tariffer eller metoder for tariffer følger av *første ledd*. Vilkårene skal godkjennes eller fastsettes gjennom enkeltvedtak før de trer i kraft. Saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven kommer til anvendelse på RMEs vedtak.

Det følger av forslaget til *annet ledd* at det er systemoperatøren som skal utforme forslag til vilkår og tariffer eller metoder for tariffer. Systemoperatøren skal gi berørte parter mulighet til å uttale seg om forslaget. Begrepet "berørte parter" omfatter både naturgassforetak med adgang til systemet og naturgassforetak som har anmodet om adgang etter § 5-1, men ennå ikke fått adgang, i tillegg til kunder. Systemoperatøren kan legge ut forslaget på sin hjemmeside og orientere alle berørte parter om deres mulighet til å gi innspill eller sende forslaget direkte til dem. Systemoperatøren skal sende forslaget til reguleringsmyndigheten sammen med innspillene fra de berørte og en vurdering fra systemoperatøren av innspillene. Oversendelsen til reguleringsmyndigheten skal skje senest 6 måneder før vilkårene, tariffene eller metodene for tariffene skal tre i kraft. Systemoperatøren må gi reguleringsmyndigheten tilstrekkelig informasjon til at reguleringsmyndigheten kan vurdere om forslagene oppfyller forskriftens krav.

Reguleringsmyndigheten skal etter *tredje ledd* etterprøve at forslagene er i samsvar med bestemmelsene i naturgassforskriften og naturgassloven. Dersom forslaget oppfyller forskriftens krav, skal reguleringsmyndigheten godkjenne forslaget. Reguleringsmyndighetens enkeltvedtak skal publiseres både på reguleringsmyndighetens og systemoperatørens hjemmeside.

Situasjonen der reguleringsmyndigheten ikke kan godkjenne forslaget fra systemoperatøren reguleres i *fjerde ledd*. Reguleringsmyndigheten kan om nødvendig kreve endringer, ytterligere begrunnelser (jf. tredje ledd siste punktum) eller et nytt forslag fra systemoperatøren. Reguleringsmyndigheten kan også selv fastsette vilkår, tariffer eller metoder for tariffer dersom forslaget ikke oppfyller kravene i forskriften. Reguleringsmyndigheten skal godkjenne eller fastsatte vilkår, tariffer eller metoder for tariffer i enkeltvedtak minst en måned før de skal tre i kraft.

Energiklagenemnda vil være klageinstans for klager over reguleringsmyndighetens vedtak etter § 3-1.

Vedtaket skal være tidsbegrenset. Etter forslaget til *femte ledd* er utgangspunktet inntil fem års varighet.

Direktivet forutsetter at reguleringsmyndigheten skal ha adgang til å kreve endringer i vilkår og tariffer for tredjepartsadgang for å sikre at disse anvendes på en måte som er proporsjonal og ikke-diskriminerende. Reguleringsmyndigheten må derfor kunne gi pålegg om å endre vilkår og tariffer for adgang også før vedtaket utløper. Reguleringsmyndigheten kan også endre et vedtak før det utløper dersom det er basert på uriktige opplysninger eller forhold av vesentlig betydning for vedtaket har endret seg.

For å sikre at det er tilstrekkelig tid til å behandle et nytt forslag, skal systemoperatøren etter *sjette ledd* sende et forslag til nye vilkår og tariffer innen seks måneder før vedtaket utløper.

Til § 4-1 Regnskap for naturgassforetak

Paragraf 4-1 viderefører gjeldende § 3-1 med de endringene som her fremgår. I eksisterende bestemmelse er "naturgassforetak" pliktsubjekt, og begrepet endres til "systemoperatør" for å gjøre det tydeligere hvem bestemmelsen retter seg mot.

I første ledd første punktum fastslås det at systemoperatør skal føre regnskap, som skal være i samsvar med kravene i regnskapsloven. *Annet punktum* gjelder for det tilfellet at systemoperatøren ikke har plikt til å offentliggjøre årsregnskapet etter regnskapsloven.

Annet ledd viderefører kravet til regnskapsmessig skille mellom ulike monopolområder og andre virksomhetsområder, med enkelte språklige endringer.

Tredje ledd viderefører gjeldende tredje ledd i § 3-1 i en forenklet form.

Fjerde ledd innfører en ny revisjonsplikt for systemoperatøren. Dette kravet gjelder ikke for en systemoperatør med unntak etter § 5-2.

Femte ledd viderefører eksisterende siste ledd i § 3-1 uten endringer.

Sjette ledd er en ny hjemmel for at reguleringsmyndigheten i enkeltvedtak kan fastsette ytterligere spesifikasjoner og krav til rapportering av regnskap. Reguleringsmyndigheten kan også stille krav til oppbevaring av regnskapsdata etter denne bestemmelsen i tråd med direktivet artikkel 44.

Til § 4-2 Forbud mot forskjellsbehandling

Paragraf 4-3 viderefører eksisterende § 3-2 om forbud mot forskjellsbehandling. Pliktsubjektet endres fra distribusjonssystemoperatør til systemoperatør, slik at begrepsbruken følger forskriften for øvrig. Videre er det gjort språklige forenklinger i bestemmelsen som ikke innebærer materielle endringer.

Til § 4-3 Informasjon

Første ledd viderefører og styrker systemoperatørens informasjonsforpliktelse etter eksisterende § 3-4 annet ledd.

Annet ledd viderefører gjeldende § 3-4 tredje ledd første punktum om taushetsplikt uten materielle endringer. Oppstillingen av de ulike systemoperatørene er forenklet til "systemoperatøren." Henvisningen til § 4-2 er oppdatert til forslaget til § 9-2. Gjeldende tredje ledd annet punktum om plikt til offentliggjøring av egne aktiviteter som kan være kommersielt fordelaktige på ikke-diskriminerende måte, videreføres ikke. Det følger av forbudet mot forskjellsbehandling, jf. forslaget § 4-3, at systemoperatøren ikke kan diskriminere mellom systembrukere ved informasjonsdeling.

Tredje ledd viderefører eksisterende § 3-4 fjerde ledd uten materielle endringer.

Til § 4-4 Drift, vedlikehold og utvikling av anlegg

Paragraf 4-5 viderefører eksisterende § 3-3. Det gjøres en språklig forenkling ved at henvisningen til "overførings-, distribusjons-, lagrings- og LNG-systemoperatører" endres til "systemoperatøren". Henvisningen til "økonomisk akseptable vilkår" foreslås fjernet. Dette innebærer ikke noen materiell endring av kravet som stilles til systemoperatøren.

Til § 4-5 Måling

Paragraf 4-6 stiller nye krav til måling av naturgass som mates inn og tas ut av systemet.

Systemoperatøren har ansvar for innstallering av målere, at de blir avlest og at målerverdier blir samlet inn. Systemoperatøren kan sette bort oppgaven til andre, for eksempel et naturgassforetak med adgang til

systemet, jf. punkt 3.5.1. I praksis vil det være kundene som leser av målerne, og sender inn dataene til systemoperatøren på avtalt måte dersom det ikke er automatiske målere.

Til § 5-1 Adgang til system

Paragraf 5-1 er ny. *Første ledd* angir hovedregelen om adgang til systemet. For å få adgang må naturgassforetaket oppfylle de vilkårene for adgang som er fastsatt av systemoperatøren og godkjent eller fastsatt av reguleringsmyndigheten, etter § 3-1. Systemoperatøren skal gi adgang til systemet etter å ha mottatt en anmodning.

Annet ledd angir mulighetene til å nekte anmodning om adgang i de tilfellene som fremgår av bokstavene a og b med videre henvisninger.

Etter *tredje ledd* skal systemoperatøren begrunne et avslag skriftlig.

Til § 5-2 Unntak for Jæren og Ryfylke

I EØS-komiteens beslutning 5. mai 2017 om innlemmelse av tredje energimarkedspakke i EØS-avtalen er det fastsatt et unntak for områdene Jæren og Ryfylke. Ny § 5-2 gjennomfører dette unntaket i naturgassforskriften. Det følger av *første ledd* at systemoperatøren i Jæren og Ryfylke har unntak fra en rekke av bestemmelsene i forskriften, som skal gjelde inntil 5 år etter ikrafttredelsen av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017. Det gjøres da unntak fra § 5-1 om adgang til systemet og kapittel 3 om reguleringsmyndighetens forhåndskontroll, kapittel 6 om balansering og kapittel 7 om tariffing.

Annet til femte ledd angir reglene for eventuelle forlengelser av unntaket etter utløpet av 5-års perioden som følger av første ledd.

Til § 5-3 Unntak på grunn av store økonomiske vanskeligheter knyttet til avtaler med faste betalingsforpliktelser

Forslaget til ny § 5-3 gir hjemmel for unntak fra kravet om adgang til system dersom systemoperatøren kan få betydelige økonomiske problemer på grunn av avtaler om kjøp av gass med faste betalingsforpliktelser. Til forskjell fra unntak etter § 5-2 skal reguleringsmyndigheten etter søknad fra systemoperatøren vurdere et tidsbegrenset unntak fra sak til sak i forbindelse med en anmodning om adgang. Beslutningen gir ikke et unntak fra øvrige bestemmelser i forskriften enn § 5-1. Beslutningen er et enkeltvedtak, som kan påklages til Energiklagenemnda.

Til § 6-1 Ansvar for balansering av systemet

Ny § 6-1 inneholder nye regler om balansering av systemet. *Første ledd* slår fast hovedregelen om systemoperatørens ansvar for å opprettholde balanse i systemet.

Etter *annet ledd* skal systemoperatøren tilrettelegge for at kapasiteten i systemet utnyttes på en effektiv måte. Dersom det blir mangel på kapasitet i systemet etter at systembrukerne har bestilt kapasitet, for eksempel på grunn av en gasslekkasje, skal kapasiteten fordeles etter en mekanisme som er objektiv og ikke-diskriminerende.

Til § 6-2 Vilkår for balansering av systemet

Ny § 6-2 *første punktum* bestemmer at vilkår om balansering av systemet skal være nødvendige for å sikre balanse i systemet. Dette kravet kommer i tillegg til de generelle kravene i § 3-1.

I *annet punktum* er det presisert at naturgassforetakene med adgang til systemet plikter å overholde vilkårene som systemoperatøren har utarbeidet, og som er godkjent eller fastsatt av reguleringsmyndigheten.

Til § 7-1 Tariffer for adgang til systemet

Forslaget til ny § 7-1 inneholder regler om tariffer for adgang til systemet. Paragraf 7-1 stiller overordnede krav til beregningsgrunnlaget for tariffene, men overlater til systemoperatøren å foreslå hvordan systemet nærmere bestemt skal se ut, herunder om systemoperatøren skal tariffere naturgassforetakene eller sluttkundene direkte.

Første ledd fastsetter at beregningsgrunnlaget for tariffer skal omfatte relevante fremtidige kostnader knyttet til drift, vedlikehold og investeringer. Tariffinntektene skal sikre at systemoperatøren får en rimelig avkastning så lenge virksomheten drives på en effektiv måte.

Etter § 3-1 fastsetter reguleringsmyndigheten tariffer for inntil en femårsperiode. Med den usikkerheten som kan oppstå ved å låse tariffene over så lang tid, foreslås det i *annet ledd* at reguleringsmyndigheten beregner en mer- eller mindreakkastning. Dette skal sikre at systemoperatøren verken får for høy eller en urimelig lav avkastning over tid.

Til § 7-2 Tariff for tilknytning til systemet

Forslaget til ny § 7-2 inneholder regler om tariffer for fysisk tilknytning til systemet. Systemoperatøren kan etter *første ledd* kreve et tilknytningsgebyr eller anleggsbidrag ved nye tilknytninger eller ved oppdimensjonering av en eksisterende tilknytning. Det alternativet som systemoperatøren velger, må gjennomføres for alle tilknytninger. Etter § 3-1 omfattes tilknytningsgebyr og anleggsbidrag av reguleringsmyndighetens forhåndskontroll. Metoden for beregning av anleggsbidrag eller tilknytningsgebyr må godkjennes av reguleringsmyndigheten.

Annet ledd fastsetter rammene for metoden for beregning av anleggsbidrag og tilknytningsgebyr.

Til § 8-1 Informasjonsplikt overfor kunder

Ny § 8-1 viderefører eksisterende § 3-6 om naturgassforetakenes informasjonsplikt i en endret form. Paragraf 3-6 inneholder en rekke krav som i dag er dekket av annen lovgivning, herunder avtaleloven § 38b, jf. § 38a. Detaljerte krav til forbrukerbeskyttelse fremgår av direktivet vedlegg I.

Første ledd gjelder informasjonsforpliktelser for naturgassforetak som forsyner kunder med naturgass.

Annet ledd inneholder en plikt for naturgassforetak til å informere kunder om tariffer, avtalevilkår og forbrukerens rettigheter. Om det er systemoperatøren eller et annet naturgassforetak som har denne plikten, avhenger av hvilken modell man velger for hvem som fakturerer kunden for nettjenestene.

Til § 8-2 Fakturering av forbrukere

Ny § 8-2 inneholder krav til fakturering av forbrukere.

Til § 8-3 Endring i avtale med forbruker

Første ledd viderefører eksisterende § 3-6 annet ledd annet punktum. Henvisningen i dagens forskrift til at forbrukere skal varsles i god tid om endringer i avtaleforholdet, er presisert med plikt til å varsle to måneder før endringene.

Annet ledd viderefører eksisterende § 3-6 annet ledd fjerde punktum om rett til å heve kontrakten.

Til § 8-4 Avslutning av kundeavtale

Forslaget til ny § 8-4 inneholder regler om avslutning av avtaleforholdet. *Første ledd* stiller krav til tidspunkt for avvikling av avtaleforholdet og slutfaktura. I *annet ledd* er det presisert at naturgassforetaket ikke kan ta betaling for leverandørskifte.

Til § 9-1 Gasstransmisjonsforordningen

Ny § 9-1 gjennomfører gasstransmisjonsforordningen i norsk rett ved inkorporasjon. Forordningen vil ikke ha betydning for aktører i det norske innenlandske naturgassmarkedet.

Til § 10-1 Kontroll

Ny § 10-1 regulerer kompetansedelingen mellom departementet og reguleringsmyndigheten. Departementet har i dag kompetanse til å føre kontroll med overholdelsen av hele forskriften, jf. gjeldende § 4-1. Departementets myndighet etter den gjeldende forskriften er delegert til NVE. Etter forslaget vil reguleringsmyndigheten være myndighet etter forskriften kapittel 3 til 8, mens departementet vil være myndighet etter kapittel 2.

Til § 10-2 Informasjon

Ny § 10-2 viderefører § 4-2 med noen forenklinger. Henvisningen til den departementet bemyndiger som tvisteløsningsmyndighet erstattes med en henvisning til reguleringsmyndigheten. Bestemmelsen bringes i samsvar med naturgasslovens formulering hvor plikten ligger på "enhver". Departementet foreslår at informasjonsplikten i forskriften gjelder all informasjon som er nødvendig for utøvelse av myndighet etter forskriften, på samme måte som informasjonsforpliktelsen i naturgassloven.

Til § 10-3 Dispensasjon

Forslaget til § 10-3 om dispensasjon viderefører eksisterende § 4-3.

Til § 10-4 Pålegg

Eksisterende § 4-4 om pålegg flyttes til § 10-4 i forslaget. Kompetansen til å gi pålegg ligger i dag hos departementet. I forslaget er det spesifisert hvordan denne kompetansen skal deles mellom departementet og reguleringsmyndigheten.

Til § 10-5 Tvangsmulkt

Paragraf 10-5 om tvangsmulkt er ny. Etter forslaget kan reguleringsmyndigheten og departementet ilegge tvangsmulkt ved overtredelse av pålegg eller nærmere angitte bestemmelser i forskriften.

Til § 10-6 Straff

Forskriften inneholder i dag en bestemmelse om straff i § 3-4 femte ledd for brudd på taushetsplikt og misbruk av opplysninger. I tråd med naturgassloven § 12 om straff er forskriftens vilkår om forsett eller uaktsomhet for å ilegge straff endret til forsett eller grov uaktsomhet. For øvrig følger det straffetrussel etter loven ved brudd på visse bestemmelser og enkeltvedtak etter nærmere angitte bestemmelser.

Til § 10-7 Ikrafttredelse

Eksisterende § 4-6 om ikrafttredelse av forskriften videreføres i forslaget til §10-7 uten endringer.

Forslag: Forskrift om endringer i forskrift til lov om felles regler for det indre marked for naturgass (naturgassforskriften)

Hjemmel: Fastsatt av Olje- og energidepartementet med hjemmel i lov av 28. juni 2002 nr. 61 om felles regler for det indre marked for naturgass (naturgassloven) § 13 første og annet ledd.

I

Forskrift 14. november 2003 nr. 1342 om felles regler for det indre marked for naturgass skal lyde:

Forskrift 14. november 2003 nr. 1342 om felles regler for det indre marked for naturgass (naturgassforskriften)

Kapittel 1 Alminnelige bestemmelser

§ 1-1 Formål

Forskriften skal sikre at naturgassvirksomhet foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte. Det skal tas hensyn til allmenne og private interesser som blir berørt.

§ 1-2 Virkeområde

Forskriften *gjelder naturgassvirksomhet* som ikke omfattes av lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet.

Forskriften *kommer til anvendelse* på biogass, gass fra biomasse og andre typer gass, så langt slike gasser teknisk og sikkerhetsmessig kan injiseres i og transporteres gjennom et *system for naturgass*.

§ 1-3 Definisjoner

I denne forskriften forstås med

- a) loven: lov av 28. juni 2002 nr. 61 om felles regler for det indre marked for naturgass
- b) lageranlegg: et anlegg som brukes til lagring av naturgass, og som *omfattes av EØS-avtalen vedlegg IV nr. 23 (direktiv 2009/73/EF)* og eies eller drives av et *naturgassforetak*. De delene av et LNG-anlegg som brukes til lagring, *omfattes også*.
- c) LNG-anlegg: en terminal som brukes til omdanning av naturgass til væske eller import, lossing og regassifisering av LNG, og som *omfattes av EØS-avtalen vedlegg IV nr. 23 (direktiv 2009/73/EF)*, også tilleggsterenester og midlertidig lagring som er nødvendig for regassifiseringen og den påfølgende levering til *transmisjonsnettet*. De delene av et LNG-anlegg som brukes til lagring, *omfattes ikke*.

- d) *transmisjon: transport av naturgass gjennom et høytrykksrørledningsnett med sikte på levering til kunder. Transport gjennom et oppstrøms gassrørledningsnett eller et høytrykksrørledningsnett som hovedsakelig anvendes i forbindelse med lokal distribusjon av naturgass, omfattes ikke.*
- e) *distribusjon: transport av naturgass gjennom lokale eller regionale gassrørledningsnett med sikte på levering til kunder*
- f) *forsyning: levering eller salg av naturgass, også LNG, til kunder*
- g) *systemoperatør: et foretak som er utpekt som transmisjons-, distribusjons-, lager- eller LNG-systemoperatører i henhold til naturgassloven § 5*
- h) *system: ethvert transmisjons- eller distribusjonsnett, LNG-anlegg eller lageranlegg som eies eller drives av et naturgassforetak, lagring i rørledning og foretakets anlegg som yter tilknyttede tjenester, samt tilknyttede foretaks anlegg som er nødvendige for å gi adgang til transmisjon, distribusjon og LNG*
- i) *systembruker: enhver fysisk eller juridisk person som forsyner eller forsynes fra et system*
- j) *sikkerhet: både forsyningssikkerhet og teknisk sikkerhet*
- k) *naturgassforetak: enhver fysisk eller juridisk person som ivaretar minst en av følgende funksjoner som omfattes av EØS-avtalen vedlegg IV nr. 23 (direktiv 2009/73/EF): produksjon, transmisjon, distribusjon, forsyning, innkjøp eller lagring av naturgass, også nedkjølt flytende naturgass (LNG), og som har ansvar for de forretningsmessige eller tekniske oppgavene eller vedlikehold tilknyttet disse funksjonene, med unntak av slutt kunder*
- l) *kunder: naturgassforetak som kjøper naturgass, grossister eller slutt kunder av naturgass*
- m) *forbrukere: fysiske personer som ikke hovedsakelig handler som ledd i næringsvirksomhet.*
- n) *adgang: mulighet til å bruke systemet til å distribuere naturgass og nødvendig tilknytning for slik distribusjon*
- o) *tariffer: alle priser og annet økonomisk vederlag som systemoperatøren fastsetter for adgang til systemet*

§ 1-4 Reguleringsmyndighet og klagenemnd

Reguleringsmyndigheten for energi (RME) er reguleringsmyndighet for omsetning av naturgass, jf. naturgassloven § 4.

Forskrift om netregulering og energimarkedet kapittel 1 og 2 gjelder for oppgaver som er tillagt reguleringsmyndigheten etter denne forskrift.

Enkeltvedtak som er truffet av RME med hjemmel i naturgassloven kan påklages til Energiklagenemnda, jf. forskrift om energiklagenemnda § 1.

§ 1-5 Tvisteløsning

Tvist mellom systemoperatøren og en systembruker om vilkår og tariffer etter § 3-1 eller andre plikter systemoperatøren har etter denne forskriften, kan bringes inn til reguleringsmyndigheten, som skal fatte vedtak i saken innen to måneder etter at klagen ble mottatt. Fristen kan forlenges med to måneder hvis reguleringsmyndigheten trenger ytterligere opplysninger. Fristen kan forlenges ytterligere hvis klager aksepterer dette.

Kapittel 2 Konsekvensutredning og konsesjon mv.

§ 2-1 Konsekvensutredning

For anlegg som er konsesjonspliktige etter § 2-3 og som omfattes av *plan- og bygningsloven kapittel 14* skal konsekvensutredninger vedlegges søknad etter § 2-2.

For prosjekter som gjelder transport av gass i rørledning med en diameter på mer enn 800 mm og en lengde på mer enn 40 km eller som antas å ha vesentlige næringsmessige eller miljømessige virkninger, får bestemmelsene om konsekvensutredninger i kapittel 4 i *forskrift til lov om petroleumsvirksomhet* tilsvarende anvendelse så langt de passer for så vidt rørledningen går i sjø. Konsekvensutredninger skal vedlegges søknad etter § 2-2.

§ 2-2 Søknad

Søknad om konsesjon med tilhørende anleggsplan sendes departementet og skal inneholde

- a) en beskrivelse av søkeren og dennes virksomhet
- b) planlagt tidspunkt for påbegynnelse og fullføring av anlegget
- c) en teknisk beskrivelse av anlegget med kartvedlegg
- d) en begrunnelse for tiltaket
- e) en vurdering av økonomiske forhold og en redegjørelse for areal- og miljøvirkninger av tiltaket
- f) en beskrivelse av behov for tillatelser etter annen lov, herunder forholdet til kommunale planer etter plan- og bygningsloven
- g) en redegjørelse for forholdet til energiutredninger utarbeidet i henhold til *forskrift om energiutredninger*
- h) øvrige opplysninger som er nødvendig for å vurdere om tillatelse bør gis. Departementet kan fastsette nærmere hvilke opplysninger eller undersøkelser søkeren må sørge for.

Kunngjøring av søknaden, en kort beskrivelse av planene, opplysninger om hvor søknaden er utlagt og fristen for å gi uttalelse skal rykkes inn i Norsk lysingsblad og i en eller flere aviser alminnelig lest i distriktet. Søkeren betaler utgiftene ved utleggelse og kunngjøring. Kunngjøring kan unnlates når det finnes ubetenkelig.

Offentlige organer og andre som tiltaket direkte gjelder, skal få søknaden tilsendt til uttalelse. Ved utsendelse fastsettes en frist for å avgi uttalelse til *departementet*. Høring kan unnlates når det finnes ubetenkelig.

§ 2-3 Konsesjonsplikt

Anlegg for *transmisjon* av naturgass, LNG-anlegg og andre anlegg som i det vesentligste skal levere naturgass til naturgassforetak i en annen region kan ikke bygges eller drives uten etter konsesjon fra departementet.

Mindre anlegg for *transmisjon* av naturgass, mindre LNG-anlegg, andre mindre naturgassanlegg og anlegg for distribusjon av naturgass krever ikke konsesjon.

Departementet avgjør nærmere hva som er konsesjonspliktig etter første ledd og hva som er unntatt fra konsesjonsplikt etter annet ledd.

Konsesjon skal gis på grunnlag av ikke-diskriminerende, saklige og objektive kriterier. Ved vurderingen av om konsesjon etter første ledd skal gis, skal det blant annet legges vekt på å legge til rette for et samfunnsmessig rasjonelt energisystem, herunder skal det søkes å oppnå miljømessig gode løsninger for energisystemet og det konkrete anlegget.

§ 2-4 Vilkår for konsesjon

For konsesjoner etter § 2-3 kan det fastsettes vilkår om:

- a) konsesjonærens organisasjon og kompetanse, kompetanse hos den som overlates driftsoppgaver og om bortsettelse av drift,
- b) nedleggelse og rydding av anlegg, herunder om frister og dekning av utgifter,
- c) tekniske forhold,
- d) beredskapsmessige forhold.
- e) trasévalg,
- f) tilrettelegging for eller tilkobling av andre anlegg eller systemer,
- g) dimensjonering,
- h) tiltak for å redusere skader eller ulemper av anlegget for miljø og annen arealbruk,
- i) deltagelse i energiplanlegging etter energiloven § 7-1.

Departementet kan stille som vilkår for konsesjon etter § 2-3 at konsesjonæren forplikter seg til å yte nærmere definerte offentlige tjenester som kan vedrøre sikkerhet, herunder forsyningssikkerhet, regelmessighet, kvaliteten på og prisen for forsyningene, samt miljøvern, herunder energieffektivitet og klimabeskyttelse.

Departementet kan i forbindelse med den enkelte konsesjon fastsette ytterligere vilkår dersom det finnes påkrevet av hensyn til allmenne eller private interesser.

§ 2-5 Konsesjonsvedtak, tilbakekall mv.

Konsesjon gis til juridisk person som er stiftet i overensstemmelse med norsk lovgivning og er registrert i Foretaksregisteret, når annet ikke følger av internasjonale avtaler. Konsesjon kan også tildeles fysisk person hjemmehørende i en EØS-stat.

Konsesjon gis for inntil 30 år. Konsesjonstiden kan forlenges etter søknad fra konsesjonæren. Søknad om forlengelse av konsesjon skal sendes senest 1 år før utløpet av konsesjonstiden, med mindre departementet bestemmer noe annet.

Konsesjonen skal omfatte en beskrivelse av anlegget med tilhørende kart. Det kan gis tidsfrister for seneste oppstart av anleggsarbeider, idriftsettelse av anlegget eller deler av dette.

Dersom konsesjon etter § 2-3 ikke gis til en søker, skal begrunnelse for avslaget oversendes EFTAs overvåkingsorgan til underretning.

Dersom konsesjon etter denne forskrift er gitt på grunnlag av uriktige eller ufullstendige opplysninger om forhold av vesentlig betydning, eller konsesjonæren grovt eller gjentatte ganger overtrer loven, denne forskrift eller bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av loven eller denne forskrift, kan konsesjonen trekkes tilbake. Tilbakekall av konsesjon fritar ikke for forpliktelser som følger av forskrift eller konsesjonsvilkår.

Kapittel 3 Vilkår og tariffer for adgang til systemet og balansering

§ 3-1 Godkjenning eller fastsettelse av vilkår og tariffer

Reguleringsmyndigheten skal i enkeltvedtak fastsette eller godkjenne vilkår for adgang til systemet etter § 5-1, vilkår om balansering av systemet etter § 6-2 og tariffer eller metoder for tariffer etter §§ 7-1 og 7-2. Vilkårene, tariffene og metodene skal være godkjent eller fastsatt av reguleringsmyndigheten før de trer i kraft, og de skal være saklige, objektive og ikke-diskriminerende.

Systemoperatøren skal utarbeide et begrunnet forslag til vilkår, tariffer eller metoder for tariffer som nevnt i første ledd og gi berørte parter mulighet til å uttale seg. Systemoperatøren skal sende forslaget, uttalelsene og vurderingen sin av uttalelsene til reguleringsmyndigheten senest 6 måneder før vilkår og tariffer gjøres gjeldende. Systemoperatøren skal gi reguleringsmyndigheten tilstrekkelige opplysninger til å vurdere om forslaget oppfyller forskriftens krav, jf. tredje ledd.

Dersom systemoperatørens forslag oppfyller kravene etter første ledd og §§ 6-2, 7-1 og 7-2, skal reguleringsmyndigheten ved enkeltvedtak godkjenne vilkår, tariffer eller metoder for tariffer senest en måned før de gjøres gjeldende. Enkeltvedtaket skal publiseres på reguleringsmyndighetens og systemoperatørens hjemmeside. Dersom reguleringsmyndigheten har godkjent eller fastsatt metoder for tariffer, skal systemoperatøren også publisere tariffene på sin hjemmeside.

Dersom forslaget ikke er tilstrekkelig begrunnet, eller reguleringsmyndigheten av andre grunner ikke godkjenner systemoperatørens forslag, kan reguleringsmyndigheten kreve at systemoperatøren legger frem et nytt forslag eller selv fastsette vilkårene, tariffene eller metodene nevnt i første ledd.

Enkeltvedtaket skal ha varighet på inntil 5 år. Reguleringsmyndigheten kan gi systemoperatøren pålegg om å justere vilkår, tariffer og metoder for tariffer for å sikre at disse er forholdsmessige og anvendes på en ikke-diskriminerende måte. Reguleringsmyndigheten kan endre et vedtak før det utløper dersom det er basert på uriktige opplysninger eller forhold av vesentlig betydning for vedtaket har endret seg. Berørte parter skal gis anledning til å uttale seg om endringer i vilkår, tariffer og metoder for tariffer.

Systemoperatøren skal sende reguleringsmyndigheten et nytt forslag til vilkår, tariffer eller metoder for tariffer innen seks måneder før et eksisterende vedtak utløper.

Kapittel 4 Regnskap og krav til systemoperatøren

§ 4-1 Regnskap

Systemoperatøren skal føre regnskap, som skal være i samsvar med kravene i regnskapsloven. Systemoperatøren skal oppbevare en kopi av årsregnskapet som gjøres tilgjengelig for allmennheten på systemoperatørens hovedkontor, selv om denne ikke har plikt til å offentliggjøre sitt årsregnskap etter regnskapsloven.

Systemoperatøren skal i sitt internregnskap føre atskilte regnskaper for virksomhetsområdene transmisjon, distribusjon, LNG- og lageranlegg på samme måte som om den aktuelle virksomheten hadde blitt utøvet av atskilte foretak. Kryss-subsidiering skal ikke forekomme. Differanse mellom internregnskap og årsregnskap skal avstemmes og forklares. Internregnskapet skal inneholde en balanse og et resultatregnskap for hvert virksomhetsområde.

Prinsipper og regler som benyttes i utarbeidelsen av internregnskapene, skal komme klart frem og kan bare endres i særskilte tilfeller. Slike endringer skal angis og være behørig begrunnet.

Systemoperatøren skal sørge for at revisor attesterer at systemoperatørens internregnskap er presentert i henhold til kravene i annet ledd.

I notene til årsregnskapet skal alle transaksjoner som er gjennomført med tilknyttede foretak, angis.

Reguleringsmyndigheten kan i enkeltvedtak fastsette krav til ytterligere spesifikasjoner, herunder krav om oppbevaring av regnskapsdata og hvordan regnskapet skal rapporteres til reguleringsmyndigheten.

§ 4-2 Forbud mot forskjellsbehandling

Systemoperatøren skal ikke forskjellsbehandle systembrukere eller grupper av systembrukere.

§ 4-3 Informasjon

Systemoperatøren skal uten ugrunnet opphold og på en effektiv måte gi systembrukere nødvendige opplysninger for adgang til systemet og opplysninger som er nødvendig for at disse kan oppfylle sine plikter etter forskriften.

Systemoperatøren skal bevare taushet om opplysninger som nevnt i forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2 som mottas i forbindelse med utøvelsen av virksomheten, med mindre annet følger av § 9-2 eller lovbestemt opplysningsplikt.

I forbindelse med systemoperatørens salg eller kjøp av naturgass, enten selv eller gjennom et tilknyttet foretak, skal systemoperatøren ikke misbruke opplysninger som nevnt i forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2, og som er mottatt fra tredjepart i forbindelse med tildeling av eller forhandling om adgang til systemet.

§ 4-4 Drift, vedlikehold og utvikling av anlegg

Systemoperatøren skal drive, vedlikeholde og utvikle sikre, pålitelige og effektive anlegg og systemer for transmisjon, lagring, distribusjon eller LNG. Miljøhensyn skal ivaretas.

§ 4-5 Måling

Systemoperatøren skal sørge for at innmating og uttak av naturgass i systemet blir målt.

Kapittel 5 Adgang til systemet

§ 5-1 Adgang til system

Systemoperatøren skal gi adgang til systemet etter anmodning fra et naturgassforetak i samsvar med vilkår fastsatt etter § 3-1.

Systemoperatøren kan nekte adgang til systemet dersom

- a) det ikke er kapasitet i systemet*
- b) reguleringsmyndigheten har fattet et vedtak om unntak etter §§ 5-2 eller 5-3.*

Systemoperatøren skal gi skriftlig begrunnelse for et avslag på en anmodning om adgang til systemet etter første ledd.

§ 5-2 Unntak for Jæren og Ryfylke

Systemoperatør for distribusjonssystemet i områdene Jæren og Ryfylke er unntatt fra § 4-1 fjerde ledd, § 5-1 og kapitlene 3, 6 og 7. Unntaket gjelder inntil 5 år etter ikrafttreddelsen av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017.

Reguleringsmyndigheten skal innen utløpet av tidsfristen i første ledd fatte enkeltvedtak om eventuell forlengelse av unntaket for en ny periode på fem år. Slik unntak kan deretter fornyes hvert femte år, maksimalt inntil 20 år etter ikrafttreddelsen av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017.

Unntaket etter første ledd kan forlenges dersom krav om adgang til systemet vil skape betydelige problemer, særlig for utvikling av og investeringer i systemet. I vurderingen skal reguleringsmyndigheten vektlegge

- a) behovet for investeringer i systemet som ikke vil være lønnsomme med tredjepartsadgang*
- b) omfanget av nødvendige investeringer og mulighetene til å tjene inn investeringene*
- c) størrelsen på systemet og utbyggingsgrad*
- d) hvordan markedet er ventet å utvikle seg videre*
- e) den geografiske størrelsen og særtrekk ved området, inkludert samfunnsøkonomiske og demografiske faktorer.*

Før reguleringsmyndigheten fatter et vedtak skal den oversende et begrunnet forslag til EFTAs overvåkningsorgan for konsultasjon.

EFTAs overvåkningsorgan kan innen to måneder etter at reguleringsmyndigheten har underrettet om forslaget til vedtak, kreve at reguleringsmyndigheten gjør endringer i vedtaket. Tidsfristen kan forlenges dersom reguleringsmyndigheten og EFTAs overvåkningsorgan er enige om dette.

Reguleringsmyndigheten skal informere EØS-komiteen og EFTAs overvåkningsorgan når det vedtaket er fattet.

§ 5-3 Unntak knyttet til avtaler med faste betalingsforpliktelser

Systemoperatøren kan søke reguleringsmyndigheten om midlertidig unntak fra § 5-1 første ledd dersom adgang til systemet vil skape betydelige økonomiske problemer for systemoperatøren på grunn av avtaler om kjøp av gass med faste betalingsforpliktelser. I vurderingen av om søknaden skal innvilges, skal reguleringsmyndigheten vektlegge:

- a) målet om å skape et konkurransebasert gassmarked*
- b) om unntak er nødvendig for å oppfylle forpliktelser til å yte offentlige tjenester og garantere forsyningssikkerheten*
- c) systemoperatørens stilling i gassmarkedet og den faktiske konkurransen i dette markedet*
- d) omfanget av de økonomiske problemene til systemoperatøren som oppstår som følge av avtaler med faste betalingsforpliktelser*
- e) tidspunktet avtalen ble inngått, innholdet i avtalevilkårene og i hvor stor grad avtalevilkårene tar høyde for markedsutviklingen*
- f) hvilke tiltak som er forsøkt for å overvinne de økonomiske problemene som betalingsforpliktelsene fører til*
- g) om foretaket, da det forpliktet seg, med rimelighet kunne ha forutsett at de økonomiske problemene kunne oppstå*
- h) om systemet er koplet sammen med andre nett, og i hvilken grad nettene har evne til å virke sammen*
- i) hvordan et unntak kan påvirke formålet med tredjepartsadgang og hensynet til det indre markedet*

Før reguleringsmyndigheten fatter enkeltvedtak etter første ledd, skal den oversende et begrunnet forslag til vedtak til EFTAs overvåkningsorgan for konsultasjon.

EFTAs overvåkningsorgan kan innen to måneder etter at reguleringsmyndigheten har underrettet om forslaget til vedtak, kreve at reguleringsmyndigheten gjør endringer i forslaget til vedtak. Tidsfristen kan forlenges dersom reguleringsmyndigheten og EFTAs overvåkningsorgan er enige i dette.

Reguleringsmyndigheten skal informere EØS-komiteen og EFTAs overvåkningsorgan når det endelige vedtaket er fattet.

Kapittel 6 Balansering av systemet

§ 6-1 Ansvar for balansering av systemet

Systemoperatøren skal sørge for å opprettholde balanse i systemet for gass på en kostnadseffektiv måte.

Systemoperatøren skal tilrettelegge for at kapasiteten i systemet utnyttes på en effektiv måte. Ved mangel på kapasitet i systemet, skal kapasiteten fordeles etter en mekanisme som er objektiv og ikke-diskriminerende mellom naturgassforetak med adgang til systemet.

§ 6-2 Vilkår for balansering av systemet

Vilkårene som systemoperatøren utarbeider i samsvar med § 3-1 for balansering, skal være nødvendige for å sikre balanse i systemet. Naturgassforetak skal overholde vilkårene.

Kapittel 7 Tariffer

§ 7-1 Tariffer for adgang til systemet

Beregningsgrunnlaget for tariffer for adgang til systemet skal omfatte relevante fremtidige kostnader til drift, vedlikehold og investeringer for distribusjon, samt en rimelig avkastning på investert kapital gitt effektiv drift, utnyttelse og utvikling av slik infrastruktur.

Ved godkjenningen eller fastsettelsen skal reguleringsmyndigheten ta hensyn til urimelig høy avkastning i foregående tariffperioder (meravkastning). Reguleringsmyndigheten kan ta hensyn til urimelig lav avkastning i foregående tariffperioder (mindreavkastning).

§ 7-2 Tariff for tilknytning til systemet

Systemoperatøren kan kreve et tilknytningsgebyr eller anleggsbidrag ved nye tilknytninger av systembrukere eller ved oppdimensjonering av en eksisterende tilknytning. Dersom systemoperatøren benytter seg av et tilknytningsgebyr eller anleggsbidrag, skal dette pålegges alle nye tilknytninger og oppdimensjoneringer i systemet.

Et tilknytningsgebyr skal være standardisert etter objektive kriterier. Et anleggsbidrag kan dekke hele eller deler av nødvendige kostnader som oppstår som følge av ny tilknytning, eller oppgradering av eksisterende tilknytning.

Kapittel 8 Kundeforhold og forbrukerrettigheter

§ 8-1 Informasjonsplikt overfor kunder

Et naturgassforetak som forsyner kunder med naturgass, skal sikre at kunden får tydelig informasjon om sitt uttak av naturgass, gjeldende priser og øvrig fakturagrunnlag, slik at kunden får et grunnlag for å styre eget gassforbruk. Naturgassforetaket skal gjøre slik informasjon tilgjengelig senest ved hvert faktureringsstidspunkt og kan ikke kreve vederlag for å gi kunden denne informasjonen.

Naturgassforetak skal gi kundene tydelig informasjon om tariffer, avtalevilkår og forbrukerens rettigheter. Dette omfatter informasjon om hvilke opplysninger kunden må oppgi for å skifte gassleverandør.

§ 8-2 Fakturering av forbrukere

Naturgassforetak skal avregne og fakturere forbrukere minst hver tredje måned.

Dersom naturgassforetaket fakturerer en forbruker forskuddsvis, skal forskuddsfaktureringen avspeile forventet bruk.

§ 8-3 Endring i avtale med forbruker

Naturgassforetak skal varsle forbrukeren to måneder før en endring av kontraktsvilkårene, herunder om hevingsretten i annet ledd.

Dersom forbrukeren ikke aksepterer de nye vilkårene naturgassforetaket har underrettet om, har forbrukeren rett til å heve kontrakten.

§ 8-4 Avslutning av kundeavtale

Dersom en kunde avslutter et avtaleforhold om gassforsyning, skal naturgassforetaket som forsyner kunden, avvike avtaleforholdet uten ugrunnet opphold og senest innen tre uker. Slutfaktura skal sendes kunden senest innen 6 uker etter opphøret av avtaleforholdet. Første og annet punktum gjelder likevel ikke hvis kunden og naturgassforetaket har avtalt en bindingstid.

Naturgassforetak kan ikke ta betalt av kunden for å gjennomføre et skifte av gassleverandør.

Kapittel 9 Gasstransmisjonsforordningen

§ 9-1 Gjennomføring av gasstransmisjonsforordningen og tilhørende kommisjonsbeslutninger

EØS-avtalen vedlegg IV nr. 27 (forordning (EF) nr. 715/2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass og om oppheving av forordning (EF) nr. 1775, som endret ved kommisjonsbeslutning 2010/685/EU 10. november 2010 og kommisjonsbeslutning 2012/490/EU 24. august 2012 gjelder som forskrift med de endringene og tilleggene som følger av vedlegg IV, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

"Reguleringsmyndighet" skal i forordning (EF) nr. 715/2009 om vilkår for tilgang til overføringsnett for naturgass forstås som Norges vassdrags- og energidirektorat v/Reguleringsmyndigheten for energi.

Enhver plikter på anmodning, og innen fastsatt tidsfrist, å gi Norges vassdrags- og energidirektorat v/Reguleringsmyndigheten for energi opplysninger som nevnt i forordning (EF) nr. 715/2009 artikkel 25.

Kapittel 10 Diverse bestemmelser

§ 10-1 Kontroll

Reguleringsmyndigheten fører kontroll med at bestemmelsene i kapittel 3 til 8 blir overholdt. Departementet fører kontroll med at bestemmelsene i kapittel 2 blir overholdt.

§ 10-2 Informasjon

Enhver plikter å gi departementet eller reguleringsmyndigheten nødvendige opplysninger for utøvelse av myndighet etter denne forskriften. Det kan gis nødvendige pålegg for å gjennomføre opplysningsplikten etter første punktum.

§ 10-3 Dispensasjon

Departementet kan i særlige tilfeller dispensere fra denne forskriften, bestemmelser gitt i medhold av forskriften og vilkår satt i konsesjoner gitt i medhold av forskriften, innenfor rammen av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

§ 10-4 Pålegg

Reguleringsmyndigheten kan gi nødvendige pålegg for gjennomføringen av bestemmelsene i § 3-1 og kapittel 4 til 8 og for gjennomføringen av enkeltvedtak etter § 3-1.

Departementet kan gi nødvendige pålegg for gjennomføringen av bestemmelsene i kapittel 2 og § 10-2.

§ 10-5 Tvangsmulkt

Reguleringsmyndigheten kan ilegge tvangsmulkt ved overtredelse av enkeltvedtak etter § 3-1, jf. §§ 5-1, 6-2, 7-1 og 7-2. Det samme gjelder ved manglende oppfyllelse av pålegg hjemlet i § 9-4 første punktum.

Departementet kan ilegge tvangsmulkt ved manglende oppfyllelse av pålegg etter § 10-4 annet punktum.

§ 10-6 Straff

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer § 4-4 annet eller tredje ledd, straffes med bøter eller fengsel i inntil ett år eller begge deler.

§ 10-7 Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft 1. januar 2004.

II

Forskriften gjelder fra (...)